HALK HİKAYELERİYLE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

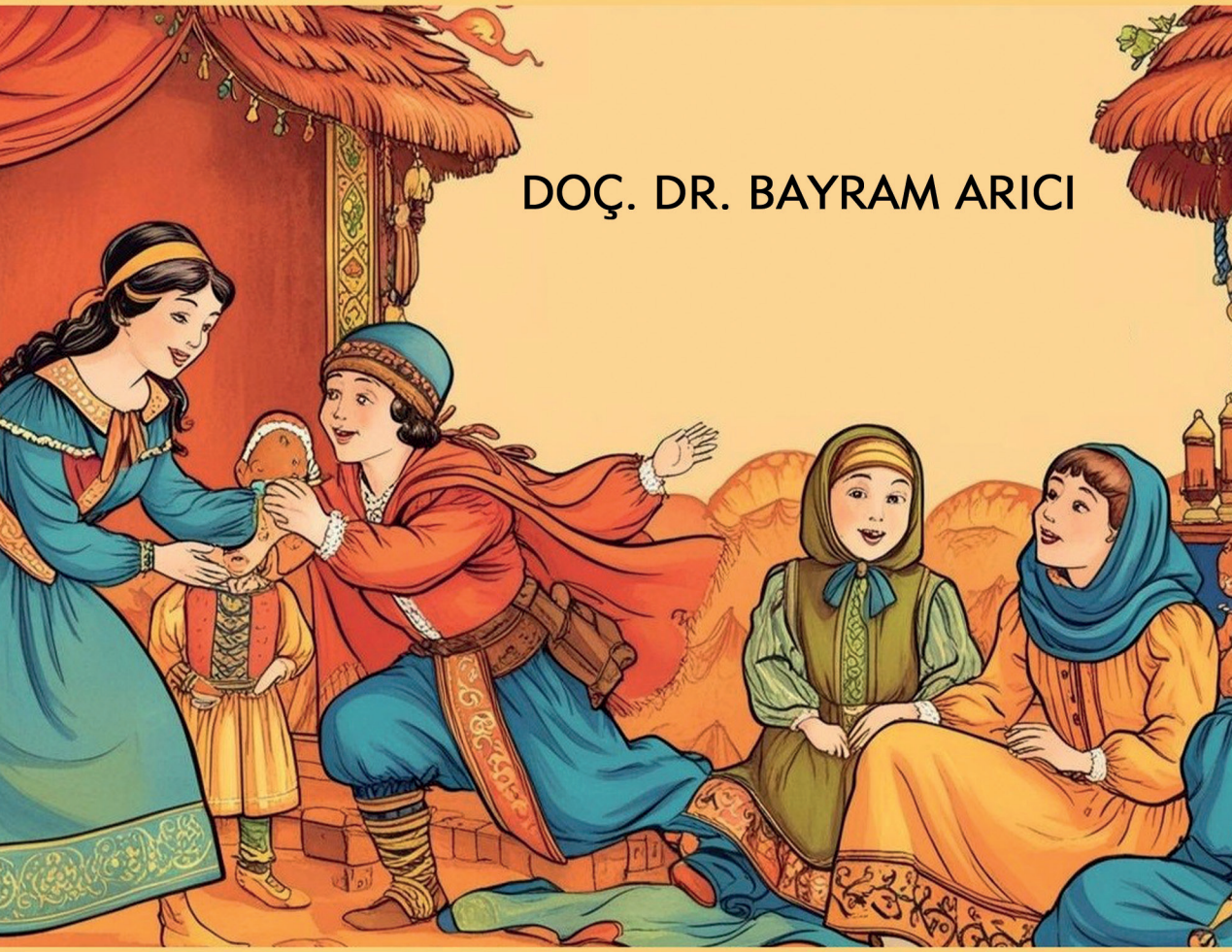

DOÇ. DR. BAYRAM ARICI

SERÜVEN YAYINEVİ

Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • C. Cansın Selin Temana

Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Serüven Yayınevi

Birinci Basım / First Edition • © Aralık 2024

ISBN • 978-625-5552-08-2

© copyright
Bu kitabın yayın hakkı Serüven Yayınevi'ne aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.
The right to publish this book belongs to Serüven Publishing. Citation can not be shown without the source, reproduced in any way without permission.

Serüven Yayınevi / Serüven Publishing
Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak
Ümit Apt No: 22/A Çankaya/ANKARA
Telefon / Phone: 05437675765
web: www.seruvenyayinevi.com
e-mail: seruvenyayinevi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume
Sertifika / Certificate No: 47083

ÖNSÖZ

Bu kitap Türkçe öğretmenliği programındaki Türk Halk Edebiyatı dersinin Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Öğretim Programı ve Türkçe dersi içeriklerine uygun olarak sunulmasına katkıda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Gerek Millî Eğitim Bakanlığındaki öğretmenlik sürecinde ve gerekse öğretim üyeliği sürecindeki gözlem ve tespitlerimden yola çıkarak okullar ile akademi arasındaki uçurumun Türkçe öğretmeni yetiştirme noktasında da etkisinin olduğunu fark ettim. Bu uçurumun giderilmesi için öğretmenlik programlarındaki ders içeriklerinin Millî Eğitim Bakanlığının ders içerikleriyle uyumlu olması, öğretmen adaylarının bu doğrultuda uygulamalı olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında öğretim üyelerinin de ders içeriklerini bu bağlamda güncellemeleri önem taşımaktadır. Çoğunlukla öğrencilere bilgilerin ezberletilmesi süreci olarak görünen lisans öğreniminin özellikle öğretmenlik programlarında uygulamaya dönük olması öğretmen adaylarının nitelikli bir şekilde yetişmelerini sağlayacaktır.

Elinizdeki/ekranınızdaki bu kitap yukarıdaki sorunlara Türkçe öğretmenliği programında Türk Halk Edebiyatı dersi içeriklerinin uygulamalı bir biçimde öğretilmesi ve bunun nasıl yapılabileceğine ilişkin bir temel oluşturmaktadır.

İçindeki görsellerin yapay zekâyla oluşturulduğu bu kitabın birinci bölümünde literatür hakkında bilgi verilmiş, ikinci bölümünde ise Anadolu Üniversitesi tarafından yayınlanan Halk Hikâyeleri (Sakaoğlu, 2011) adlı eserdeki halk hikâyelerinden Türkçe ders kitaplarına konulabilecek veya Türkçe derslerinde işlenebilecek örnek metinlere ekler bölümünde yer verilmiştir. Kitabın konuya ilgi duyanlara faydalı olacağı düşünülmektedir.

Muş, 2024

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ v
BİRİNCİ BÖLÜM 1
ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE İÇERİKLER 1
HALK HİKÂYELERİ 6
İKİNCİ BÖLÜM 8
ETKİNLİK ÖRNEKLERİ 8
ARZU İLE KAMBER 8
AŞIK GARİP'TEN EFSANE 13
HAZRETİ HIZIR ÂŞIK GARİP YOLCULUĞU 16
OĞUZ DESTANI'NDAN BEY BÖYREK 20
BOLU BEYİ'NİN KELOĞLAN TARAFINDAN KURTARILMASI 25
HANÇERLİ HANIM HİKÂYE-İ GARİBESİ'NİN SON BÖLÜMÜ 30
İSTANBUL'UN TAŞI TOPRAĞI ALTIN 38
KEREM'İN KARS ÜZERİNDEN ERZURUM'A GELMESİ 46
KİRMAŞAH'IN HERAT YOLCULĞU SIRASINDA PİRLE KARŞILAŞMASI 52
KÖROĞLU'NUN KAHRAMANLIK GÖSTERMESİ 55
BOLU BEYİ'NİN KELOĞLAN TARAFINDAN KURTARILMASI 57
ŞAHOĞLU ŞAH ABBAS'IN VAN KALESİ ÜZERİNDEKİ MUHASARAYI KALDIRMASI VE ERCİŞ'E GİRMESİ 60
TAHİR İLE ZÜHRE HİKÂYESİNİN SONU 69
YARALI MAHMUT'UN GÜLŞEN TARAFINDAN TEDAVİ EDİLMESİ 76
EKLER 82
KAYNAKÇA 134

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE İÇERİKLER

Eğitim, bireylerde olumlu davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmakla birlikte öğretim ise bu sürecin planlı bir şekilde yapılmasını ifade etmektedir. Öğretim programları ise öğretim sürecinin ayrıntılarını içermesi bakımından önemlidir. Öğretim programlarıyla okullarda hangi derste nasıl bir öğretim sürecinin takip edileceğine ilişkin açıklamalar yapılmaktadır. İlk ve orta öğretimde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programları kullanılmaktadır. Yüksek öğretimde ise Yüksek Öğretim Kurulu tarafından hazırlanan öğretim programları kullanılmaktadır.

Türkçe öğretmenliği lisans programında Türk Halk Edebiyatı 1 dersinin içeriğinde "Türk Halk Edebiyatının mahiyeti, kavram alanı, tarihsel süreci; Halk Edebiyatının kolları; İslâmiyet öncesi ve sonrası eski Türk destanları, masalları, efsaneleri, halk hikâyeleri ve şiirleri, halk edebiyatı metinleri üzerinde çözümleme çalışmaları ve bu metinlerden ilköğretim için uygun olanlarını seçme çalışmaları" (YÖK, 2018) yer almaktadır. Yani Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bu içeriklerin derslerde Türkçe öğretmeni adaylarına aktarılmasını istemektedir. Yani öğretim programının içeriğinde Millî Eğitim Bakanlığının Türkçe Öğretim Programında belirtilen ve okullarda verilen Türkçe dersleri açısından bir uyumsuzluk bulunmuyor. Ancak dersleri verenlerin okullardan habersiz olmaları veya okullardaki Türkçe dersleriyle fakültedeki dersleri bağdaştırmamaları nedeniyle istenmeyen bazı durumlarla karşılaşılmaktadır. Bu nedenle öğretmenlik programlarındaki ders içeriklerini öğretmen adaylarına aktarmakla sorumlu olan öğretim elemanlarının bu konuda bir eğitimden geçirilmeleri ya da bu duyarlılığa sahip olmaları için bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Türkçe öğretmenliği programında ikinci sınıfta verilen Türk Halk Edebiyatı 1 dersinde yukarıda verilen içeriklerden halk hikâyelerinin orta okullarda Türkçe dersine taşınması öğrencilerin Türk kültürünü halk hikâyeleri aracılığıyla tanımalarını sağlamakta ve onların milli bir duyarlılık kazanmalarına da katkıda bulunmaktadır. Ayrıca halk hikâyelerindeki dil kullanma biçimleriyle kelimelerin öğrenciler tarafından öğrenilmesi Türk kültürünün yaşatılmasını ve devamlılığını sağlaması açısından da önemlidir. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarına Türk halk hikâyelerinin seviyelere uygun olarak konulması gerekmektedir.

Yine halk hikâyeleri farklı ders içerikleriyle de kullanılabilir. Hikâyelerdeki şiirsel ifadeler yazma çalışmalarında ya da oyunlaştırmada da kullanılabilir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024, s.24) tarafından hazırlanan Türkçe öğretim programına göre hazırlanacak Türkçe ders kitaplarına konulacak metinlerin aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekmektedir.

- ✓ "Metinler insan hak ve özgürlüklerine, demokratik değerlere, kişisel verilerin gizliliğine, hayvan haklarına aykırılık teşkil edebilecek; doğaya zarar verebilecek unsurlar içermemelidir."
- ✓ "Metinlerde millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel ve toplumsal değerlere aykırı unsurlar yer almamalıdır."
- ✓ "Metinler, çocuğa görelik ve çocuk gerçekliği ilkelerine uygun eserlerden seçilmelidir."
- ✓ "Derslerde kullanılacak tüm metinler (ana metinler ve etkinliklerde kullanılacak metinler) öğrencilerin sınıf seviyesine, temaya uygun; söz varlıklarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır. Etkinlikler metinlerden hareketle hazırlanmalıdır."

- ✓ "Metinler, öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıracak, onların okur kimliği oluşturabilmelerini sağlayacak türünün iyi örneklerinden seçilmelidir."
- ✓ "Türk ve dünya edebiyatından edebî ve kültürel değer taşıyan metinler seçilmelidir."
- ✓ "Dünya edebiyatından alınacak metinler, genel kabul görmüş çevirilerden seçilmelidir."
- ✓ "Aynı yayınevi tarafından hazırlanan eğitim araç gereçlerinde öğrenci seviyesine uygunluk ilkesi dikkate alınarak bir sınıf seviyesi için seçilen metin, başka bir sınıf seviyesinde kullanılmamalıdır."
- ✓ "Bir sınıf seviyesinde aynı yazar ve/veya şairin en fazla iki metnine (okuma-dinleme/izleme) yer verilmelidir."
- ✓ "Eğitim araç ve gereçlerinde ana metinler komisyon veya yazarlar tarafından yazılamaz. Ancak bunların yazarı/yazarları tarafından etkinlik metni oluşturulabilir. Orijinal metin kaynakçasında bu metinlerin komisyon tarafından yazıldığı belirtilmelidir."
- ✓ "Eğitim araç ve gereçlerinde gazete haberi, reklam, dilekçe, tutanak, grafik simge, hiper metin, rapor, duyuru, yönerge, öz geçmiş, ağ günlüğü (blog)/vlog ve sosyal medya uygulamalarında yer alan yazı türlerinde içeriği hazırlayanlar tarafından üretilen metinler kullanılabilir. Bu metinler 9. maddedeki açıklamalar kapsamında değerlendirilmez."
- ✓ "Metinler yazarın/şairin eserlerinden alınmalıdır. Eserin birincil kaynağına ulaşılamadığı durumlarda metinler, güvenilir kaynaklardan (Millî Eğitim Bakanlığı, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi resmî kurumların yayınları ve resmî bağlantılı adreslerinden) alınmalıdır."
- ✓ "Metinlerde olumsuz etki oluşturabilecek ifadeler (argo, küfür, hakaret, müstehcenlik, şiddet, zorbalık vb.) metnin

bütünlüğünü bozmadan çıkarılmalıdır. Metinden çıkarılan yerler yay ayraç içinde üç nokta ile gösterilmelidir."

- ✓ "İçerikte kullanılan alıntı, eserin orijinaline uygun olarak verilmelidir. Öğrenci seviyesi ve ders işleniş süresi göz önünde bulundurularak kısaltma yapılabilir. Bu durum metnin/eserin altında belirtilmelidir. Kısaltma yapılırken eserin orijinalinden uzaklaşmama ve bağlamdan kopmamaya dikkat edilmelidir. Seçilen orijinal metinlerde argo, hakaret vb. ifadelerin olmamasına dikkat edilmelidir. Yazarın üslubundan ya da Türkçenin dönemsel özelliklerinden kaynaklı yazım ve noktalama farklılıkları hata olarak nitelendirilip düzeltilmemeli, bunlara yönelik açıklamalar dipnot şeklinde verilmelidir."
- ✓ "Tamamı eğitim araç ve gereçlerine alınamayacak uzunluktaki metinlerden yapılan alıntılarda, bağlamın yakalanabilmesi için eserin alıntılanan bölümüne kadar olan kısmının kısa özeti verilmelidir. Özet, metnin başında farklı yazı tipiyle yazılır."
- ✓ "Öğrencide dil zevki ve estetik zevk oluşturacak; onların duygu, düşünce, bilgi ve hayal dünyalarını zenginleştirecek metinlere yer verilmelidir."
- ✓ "Biyografi türünden seçilecek metinler kişinin örnek teşkil edebilecek ve ilham verebilecek özelliklerini yansıtmalıdır."
- ✓ "Metin içinde yer alan bağımsız ve kendi iç bütünlüğüne sahip şiir, anı, fıkra, anekdot vb. bölümler metin olarak seçilebilir."
- ✓ "Ana metnin okuma metni olduğu durumlarda tema ve öğrenme çıktılarına uygun ek dinleme/izleme metni kullanılabilir."
- ✓ "Metin seçim kriterlerine uygun olması koşuluyla çoklu ortam ögelerini içeren dijital metinlere yer verilebilir."
- ✓ "Metinlerin kuşaklar arası dil birliğine katkısı hakkındaki eserlere uygun temalarda yer verilmelidir."

- ✓ "Eserleri kullanılan, alanda öne çıkmış yazar ve şairlerin -varsa- biyografilerine yer verilir. Yazar ve şairlerin biyografilerinde yalnızca edebî yönleri ön plana çıkarılır, öğrenci seviyesine uygun eserleri belirtilir."
- ✓ "Seçilecek metinler arasında Türk Cumhuriyetleri ile Kıbrıs ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlere de yer verilmelidir."
- ✓ "Öğrencilerin ufkunu genişletmek, öğrencilere ilham vermek ve onları cesaretlendirmek için Türkiye'nin günümüze kadarki birikimini ve kazanımlarını, dünyada yankı uyandıran çalışmalarını, görünürlüğünü, yakın dönemin vizyonunu ve başarılarını temsil eden; ülkemiz kurum ve insanlarının önemli ve özgün çalışmalarını açıklayan, aralarında dijital içeriklerin de yer aldığı metinlere yer verilmelidir."
- ✓ "Bilgilendirici metinlerdeki içerik güncel olmalıdır."

HALK HİKÂYELERİ

Halk hikâyeleri anlatmaya dayalı türlerden biridir. Hikâye, "anlatma, benzetme, tarih, destan, kıssa, masal, rivayet" anlamlarında kullanılan bir kelime olup Türk kültüründe hikâye anlatma geleneği çok eski dönemlere gitmektedir. İnsanların uzun kış gecelerinde eğlenceli vakit geçirmek için anlattıkları bu nesir ve şiir karışımı halk anlatılarına halk hikâyesi adı verilmektedir. Şiir karışımı yani manzum olan bölümler 7, 8, 11, 14 ve 15'li hece ölçüsüyle söylenmektedir.

Hikâye söylenirken aslının değiştirilmemesi şartıyla anlatıcı tarafından eklemeler yapılmakta olup bu eklemelere Karavelli denilmektedir. Halk hikâyeleri kalıplaşmış sözlerle başlayıp duayla bitmektedir.

Halk hikâyeleri çoğunlukla aşk konusunda söylenmişlerdir ama tarihi olaylarla ilişkisi olanlarla olağanüstü özellikleri barındıran halk hikâyeleri de bulunmaktadır. Hekâtçı, meddah veya âşıklar tarafından hikâyeler anlatılmaktadır. Halk hikâyelerinin kaynakları arasında eski Türk geleneğinden geçen konular, İslam geleneğinden geçen dinî konular, İran geleneğinden geçen konular, yaşanmış olaylar, âşıkların hayatları, Köroğlu menkıbeleri ve benzer kahramanlık menkıbeleri, klasik manzum hikâyelerdir. Halk hikâyeleri manzum ve mensur kısımlardan oluşur. Manzum bölümler divan (divanî), tecnis, tekerleme, koşma, destan, muamma, parçalarından oluşmaktadır. Mensur bölümler ise döşeme adı verilen tekerlemelerle başlamakta ve devam etmektedir.

Destan geleneğinin devamı olup çağdaş hikâyeciliğe bir geçiş basmağı olan halk hikâyeleri Türk kültürü açısından önemli bir yere sahiptir. Türk kültürünün yeni nesillere aktarılmasında temel olan olan Dede Korkut Hikâyeleri ise Türk halk hikâyeciliğinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Destan döneminden sonra gelişen ve 14. yüzyılın sonlarından itibaren halk arasında değer gören, saz şairlerince çağımıza kadar getirilen halk hikâyeleri yaklaşık beş yüz yıl canlılık göstermiş olup hikâye anlatımı Türkiye'de özellikle Doğu Anadolu Bölgesinde günümüzde de yaşatılmaya devam edilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

ARZU İLE KAMBER

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 7. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Konuşma

Tema: Milli Kültürümüz

Ders Süresi: 6 ders saati

Kazanımlar:

✓ Hazırlıklı konuşma yapar.

✓ Konuşma stratejilerini uygular.

✓ Türkçenin dil bilgisi kurallarına uygun cümleler kurar.

✓ Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.

Dersin İşlenişi (Süreç):

Öğretmen derse "Arzu ile Kamber Hikâyesi" ile gelir. "Hikâye nedir? Bildiğiniz bir halk hikâyesi var mı?" diye sorar. Birkaç dakika bunun üzerinde durulur.

Ders için gerekli materyaller masanın üzerine konur. (Kitap, defter, kalem, silgi)

Metin okunur. O esnada dikkatlice not tutulur.

Etkinliklere geçilir.

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

Okuduğunuz metinle ilgili iki soru yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

2.ETKİNLİK

Metinde sizi etkileyen bölümü nedenleriyle birlikte anlatınız.

3.ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin sizde uyandırdığı duyguları resim veya karikatür ile ifade ediniz ve bunu arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. ETKİNLİK

Sınıfta bir kız ve bir erkek olarak ikişerli gruplara ayrılınız. Arzu ile Kamber hikâyesindeki beyitlerin devamını yazarak sınıfta arkadaşlarınızın önünde okuyunuz.

5.ETKİNLİK

Kendinizi bir çiftlik evinde hayal ediniz. Yaşadığınız bu çiftlik evindeki bahçeleri, hayvanları, ağaçları, meyveleri betimleyici anlatım biçimini kullanarak yazınız ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

6.ETKİNLİK

Afacan	Güler yüz	Amaç	Ders
Okul	Mücadele	Arkadaş	Umut

Yukarıdaki kelimelerden hareketle bir metin yazınız ve arkadaşlarınıza okuyunuz.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1) Hikâyede ilginizi çeken kısım neresiydi? Yazınız.

2) Hikâyede anlamını bilmediğiniz kelimeleri sözlükten bakarak bulup aşağıya yazınız.

3) Bu hikâyeyi siz yazıyor olsaydınız sonunu nasıl bitirirdiniz? Yazınız.

4) Hikâyede geçen sıfat tamlamalarını bulup yazınız.

7)Metinden yola çıkarak aşağıda verilen sorulara cevap veriniz.

AŞIK GARİP'TEN EFSANE

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Dinleme

Tema: Milli Kültürümüz

Ders Süresi: 4 Ders Saati

KAZANIMLAR

Amacına uygun dinleme tekniklerini kullanır.

Dinlediği metnin konusunu ve ana düşüncesini tespit eder.

Dinlediği metnin temasını tespit eder.

Dinlediği metinde anlamı bilinmedik kelimeleri tahmin eder.

Dinlediği metnin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.

Dinlediği metni not alır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Ailenizde veya çevrenizde saz (bağlama) çalmayı bilen var mı?

Adını bildiğiniz bir saz şairi ya da halk aşığı var mı? Bilgi veriniz.

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

1.ETKİNLİK

Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

2. ETKİNLİK

Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyerek aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Kelimeler	Tahminim	Sözlük Anlamı

3.ETKİNLİK

"Aşık Garip'ten Efsane" adlı metinden "örneklendirme, benzetme ve karşılaştırma cümlelerini bularak aşağıya yazınız.

4.ETKİNLİK

"Aşık Garip'ten Efsane" metni ile ilgili sorular oluşturunuz. Oluşturduğunuz soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

HAZRETİ HIZIR ÂŞIK GARİP YOLCULUĞU

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Konuşma

Tema: Milli Kültür

Ders Süresi: 6 saat

KAZANIMLAR

Hazırlıklı konuşma yapar.

Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır

Verilen metnin temasını ve ana fikrini sözlü ifade edebilir.

Konuşma stratejilerini uygular.

İstenen yeri metinde tespit eder

Yaptığı etkinliklerin tahtada sunumunu yapabilir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Âşık Garip kimdir, tanıyor musunuz?

Âşık Garip kaçıncı yüzyıl şairidir?

Hazreti Hızır kimdir, bilir misiniz?

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

1.ETKİNLİK

Metin hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi ifade eden bir konuşma metni hazırlayınız.

2.ETKİNLİK

Metinden hareketle gurbetin, nasıl hissettirdiğine dair bir konuşma metni hazırlayıp tahtada sunumunu yapınız.

3.ETKİNLİK

Aşağıda verilen cümleleri metindekinden farklı bir şekilde devam ettirip arkadaşlarınızla paylaşınız.

"Bu ihtiyar bizim arkamıza çok düştü ama. .....

Aşık Garip, çeşmeden suyu içip, bir de döndü ki.
.....

"Aman baba işte heybemi aldın. Hadi var git, beni incitme", deyince.....

4.ETKİNLİK

Metinde geçen, sebep, koşul ve amaç cümlelerini bulup arkadaşlarınızla, paylaşınız.

Sebep cümlesi	
Koşul cümlesi	
Amaç cümlesi	
Sebep cümlesi	
Koşul cümlesi	
Amaç cümlesi	

5.ETKİNLİK

Metindeki devrik cümlelerden üç tanesini bulup bunları kurallı cümleye çeviriniz.

6.ETKİNLİK

Metinde geçen fiilimsileri bulup aşağıdaki tabloya yazınız.

İsim-fiiller	Sıfat-fiiller	Zarf-fiiller

OĞUZ DESTANI'NDAN BEY BÖYREK

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 5 sınıf

Temel Dil Becerisi: Yazma

Tema: Milli Kültürümüz

Ders Süresi: 6 ders saati

KAZANIMLAR

Hikâyede geçen kelimelerden hareketle yeni türler oluşturur.

Hikâyenin ana fikrini belirler.

Hikâyede geçen sözcüklerin eş ve zıt anlamlarını yazar.

Hikâyede geçen sözcükleri sözcükte anlam konusunun alt başlıklarına uygun bir şekilde ayırt eder.

Hikâyenin hikâyenin ana kahramanı özelliklerinden hareketle zihninde canlandırarak çizer.

Hikâye ile ilgili soruları hikâyeye uygun bir şekilde cevaplar.

Hikâyede geçen sözcüklerin gerçek ve mecaz anlamlarını cümle içinde kullanır.

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

1.ETKİNLİK

a) Metinde abartılı bulduğunuz dizeleri aşağıya yazınız.

b) Bu dizleri niçin abartılı buldunuz? Açıklayınız.

2.ETKİNLİK

Metin'in ana fikrini ve konusunu yazınız.

3.ETKİNLİK

Metnin ana kahramanın fiziksel özelliklerini dikkate alarak zihninize canlandırınız ve görsel olarak çiziniz.

4.ETKİNLİK

Aşağıda metinde geçen kelimeleri kullanarak bir şiir yazınız.

Çeşme	Yiğit
Dost	Dağlar
Zindan	Elma
Şenlik	Dünya

5.ETKİNLİK

Aşağıda verilen kelimelerin zıt ve eş anlamlılarını yazınız.

Eş anlamlı		Zıt anlamlı
Ak	-	Üst
Musibet	-	Güzel
Vakit	-	Gece
Mektep	-	Büyük

6.ETKİNLİK

Metni kısaca özetleyiniz.

7.ETKİNLİK

Aşağıda verilen soruları metne göre cevaplayınız.

a) Padişah neden üzgün ve kimseyle konuşamaz haldeymiş?

b) Derviş padişahın erkek çocuğu olması için nasıl bir çare göstermiş?

c) padişahın oğluna neden adsız Bey deniliyormuş?

d) Bey Böyrek padişahtan ne dilemiş?

BOLU BEYİ'NİN KELOĞLAN TARAFINDAN KURTARILMASI

Ders: Türkçe

Sınıf: 8.sınıf

Temel dil becerisi: Dinleme

Tema: Milli değerler

Ders süresi: 8 ders saati

KAZANIMLAR

Anlatılan hikâyeyi dikkatlice dinler. Dinlediği hikâyeyi anlar

Dinleme yöntemlerini uygular. Seçici ve eleştirel düşünür.

Dinlediği hikâyeyle ilgili sorulara cevap verir.

Dil bilgisi becerisi pekişir.

Dinlediği hikâyedeki bilinmedik kelimeleri tahmin eder.

Dinlediği hikâyedeki gerçek ve hayal unsurlarını tespit eder.

Dinlediği hikâyedeki şahıs kadrosunu tespit eder, şahısların özelliklerini kavrar.

Dinlediği hikâyeden ders çıkarır. Kendisinde hissettirdiği duyguları tespit eder.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Keloğlan kimdir tanıyor musunuz?

Keloğlan hikâyelerinden hangisini biliyorsunuz?

Bolu Bey'i kimdir, adını duydunuz mu?

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

Etkinlik 1: Hikâyeyi dinlerken aklınıza gelen dört soruyu aşağıya yazıp arkadaşlarınıza sorunuz.

Etkinlik 2: Dinlediğiniz hikâyede geçen isimler ve fiilleri ilgili kutucuklara not ediniz.

İSİMLER:

FİİLLER:

ETKİNLİK 3: Dinlediğiniz hikâyedeki anlamını bilmediğiniz beş kelimenin anlamlarını sözlükten bulup, birer cümlede kullanınız.

Etkinlik 4: Dinlediğiniz hikâyede geçen olay ve şahıs kadrosunu yazınız.

OLAY:

ŞAHIS KADROSU:

Etkinlik 5: Dinlediğiniz hikâyede geçen gerçek ve hayal unsurlarını ilgili kutulara yazınız.

GERÇEK UNSURLAR

HAYAL UNSURLARI

Etkinlik 6: Aşağıda dinlediğiniz hikâyede geçen iki karakter verilmiştir.

Bu karakterlerin hikâyede geçen özelliklerini aşağılarında bulunan kutucuklara yazınız.

KELOĞLAN

BOLU BEYİ

HANÇERLİ HANIM HİKÂYE-İ GARİBESİ'NİN SON BÖLÜMÜ

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Konuşma

Tema: Duygular

Ders Süresi: 6 Ders Saati

KAZANIMLAR

Okuduğu hikâyenin temasını tespit eder.

Okuduğu hikâyenin konusunu anlar.

Okuduğu hikâyeyi anlar, şiire yönelik sorulara cevap verir.

Okuduğu hikâyede bilinmedik kelimeleri tahmin eder.

Dil bilgisi becerisi pekişir.

Okuduklarına farklı başlıklar önerir.

Konuşma yöntemleri uygular. Seçici ve eleştirel düşünür. Dinlerken not tutar.

Okuduğu hikâyenin kendisinde hissettirdiği duyguyu ifade eder.

Tahmin ettiği görseli hazırlıksız çizer.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Hançerli Hanım kimdir?

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

1.ETKİNLİK

Hançerli Hanım Hikâye-i Garibesi'nin özetini anlatınız ardından aşağıdaki kısma yazınız.

2.ETKİNLİK

Hançerli Hanım Hikâye-i Garibesi'nde sizi en çok etkileyen neler oldu? Anlatınız.

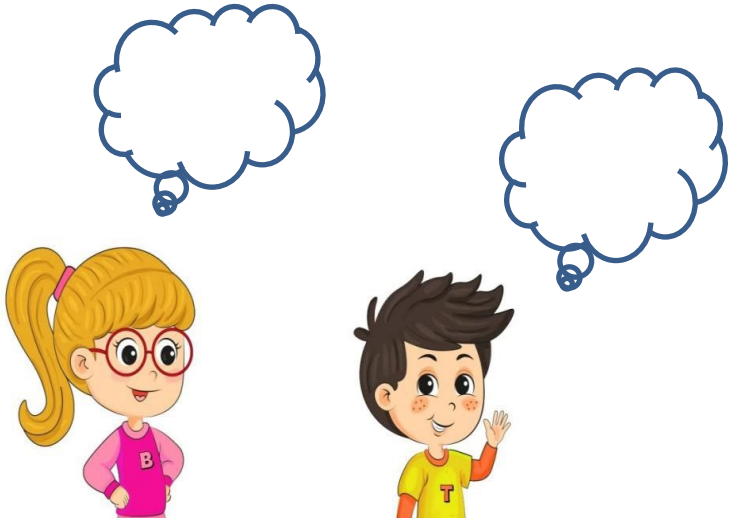

3.ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin konusu ve ana fikri ile ilgili düşüncelerinizi anlatan bir konuşma hazırlayıp arkadaşlarınıza hitap ediniz.

4.ETKİNLİK

Metni beğenip-beğenmediğinizi sebepleriyle yazınız. Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Beğendim

Çünkü:

Beğenmedim

Çünkü:

5.ETKİNLİK

Metinden alınan cümleler içerisinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri bulup cümleye hangi anlamı kattığını arkadaşlarınızla tartışınız.

Sözleri kahvelerde, çarşı ve pazarda çalkalanmaya başladı. Şehirde azîm kıyl u kali mucib oldu…

Müzeyyen kâşânelerde, o dil-rübâ mahbûblar sâkilik ederlerdi. Gayet müzeyyen bir surette tertip edilmiş sofralarda altın yaldızlı sahanlar içinde et'ime-i nadide hazırlanmış olduğundan binlerce zevât-ı mutîre ve fukaraya ikrâm olundu.

Artık iki âşık mesudâne bir hayat geçiriyorlardı. Hanım dahi, alâyiş ü ezvâk-ı maddiyeden keffi yed ederek dahil-i zümre-i ehl-i felâh oldu.

6.ETKİNLİK

Hançerli Hanım Hikâye-i Garibesi hakkında konuşunuz. Daha sonra aşağıdaki formu kendinizi değerlendirerek doldurunuz.

	Katılıyorum	**Kısmen Katılıyorum**	**Katılmıyorum**
Konuşmama uygun ifadelerle başladım.			
Metin hakkında yeterince fikir sahibiydim.			
Arkadaşlarımla konuşmamda karşılıklı etkileşim içindeydim.			
Konuşurken kullandığım sözcüklerin anlamlarını biliyordum.			
Konuşurken beden dilimi uygun kullanıyordum.			
Konuşmamı uygun ifadeler kullanarak sonlandırdım.			

7.ETKİNLİK

Siz Süleyman Bey yerinde olsaydınız Hançerli Hanım için padişahla ne şekilde konuşurdunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

Süleyman Bey, üftân ü hîzân sarayı hümâyûna gitti ve kendisi, şah-ı cihanın nedimâsı meyânına dahil olmuş olduğundan huzura çıkarak padişahın ayaklarına kapandı.

-Hünkâr:

“Oğlum, ne oldun? Derdini anlat!..”

Diye ferman buyurunca, Süleyman Bey:

“Velinimetim, zalim karının elinden bu kadar ezâ ve cefâ çekmişken Huzur-ı hümâyûnunuzda sahabete cüretim büyük küstahlık ise de şevket-meab, beni ister öldürünüz, ister azâd ediniz. Canım uğrunuzda fedâ olsun... Yalnız Hançerli Hanım’ın bu defaki suçunu da afv etmenizi niyâz ederim; olmadığı takdirde kendimi helâk edeceğim...”

Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazınız. Bu kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz daha sonra sözlükteki anlamlarıyla karşılaştırınız.

Tahminim:

Sözcük:

Sözlük anlamı:

Tahminim:

Sözcük:

Sözlük anlamı:

Tahminim:

Sözcük:

Sözlük anlamı:

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin konusu ⟹

Metnin Ana Fikri ⟹

Aşağıda, ilk sayfadaki metinde geçen birkaç kelime verilmiştir. Verilen bu kelimeleri kullanarak bir şiir yazınız. Şiire uygun başlık koyunuz.

MERHAMET

DOST

HUZUR

İYİLİK

DELİKANLI

Metinde geçen fiilimsileri bulup türlerini belirleyerek uygun bölüme yazınız.

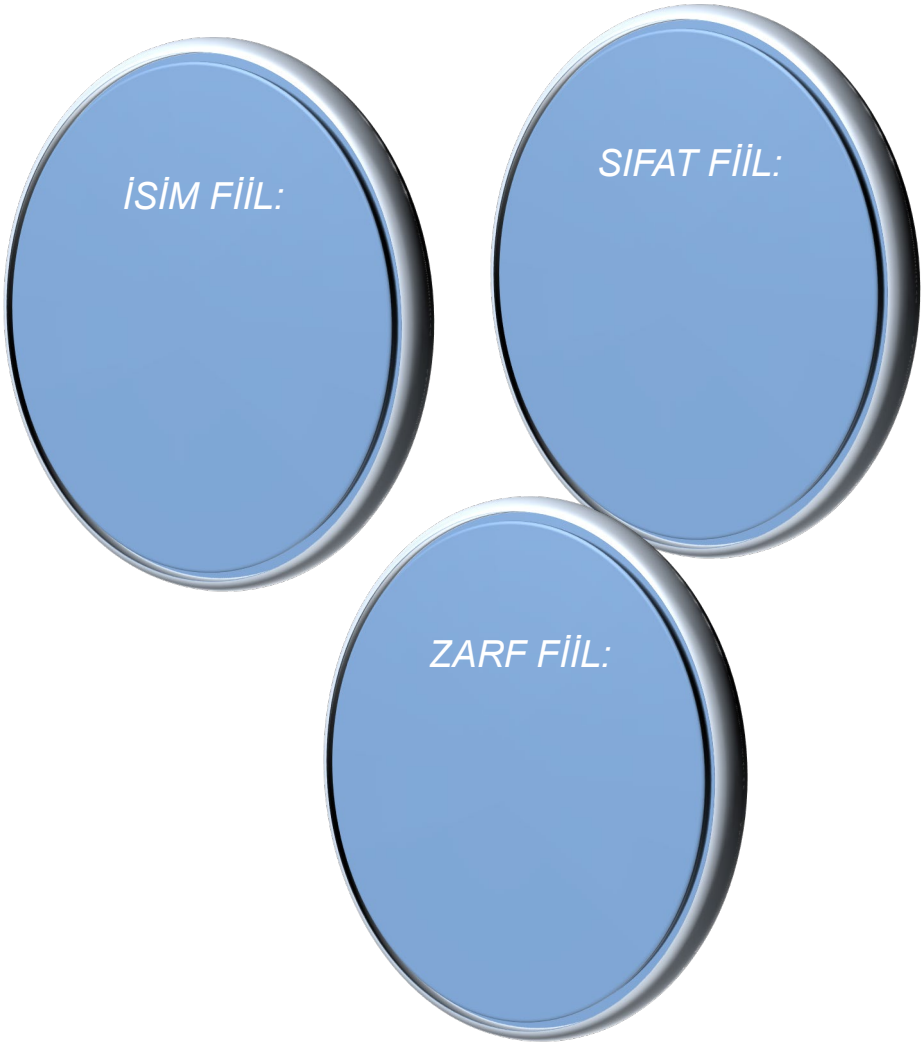

İSTANBUL'UN TAŞI TOPRAĞI ALTIN

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Okuma

Tema: Ağız özelliklerini anlar

Ders süresi: 6 saat

KAZANIMLAR

Okuduğu metnin temasını tespit eder.

Okuduğu metnin konusunu anlar.

Okuduğu metni anlar, metne yönelik sorulara cevap verir.

Okuduğu metinde bilmediği kelimeleri tahmin eder.

Okuduğu metindeki dil bilgisi konusunu yapar.

Okuduğu metne yönelik sorulara cevap verir, pekiştirir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Ağız özellikleri nelerdir?

Sizin yörenize ait ağız hangisidir?

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

ETKİNLİK 1)

Okuduğunuz metnin konusu nedir? Kısaca yazınız.

ETKİNLİK 2)

Ağız özellikleri nelerdir? Kısaca bilgi veriniz.

ETKİNLİK 3)

Okuduğunuz metindeki gibi sizde ağız özelliği olarak farklı kullandığınız kelimeler varsa karşılığı ile beraber yazınız.

Kullandığınız kelimeler: Kelimelerin karşılığı:

ETKİNLİK 4)

Okuduğunuz metinde hangi söz sanatları kullanılmıştır yazınız.

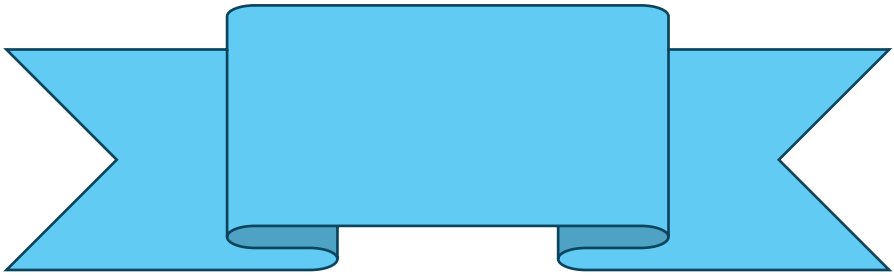

ETKİNLİK 5)

Okuduğunuz metnin başlığından yola çıkarak sizde çağrıştırdığı anlamları çiziniz.

“İstanbul’un taşı toprağı altın.”

ETKİNLİK 6)

Aşağıdaki metinde geçen kelimeleri tahmin ediniz. Anlamlarına sözlükten bakıp yazınız.

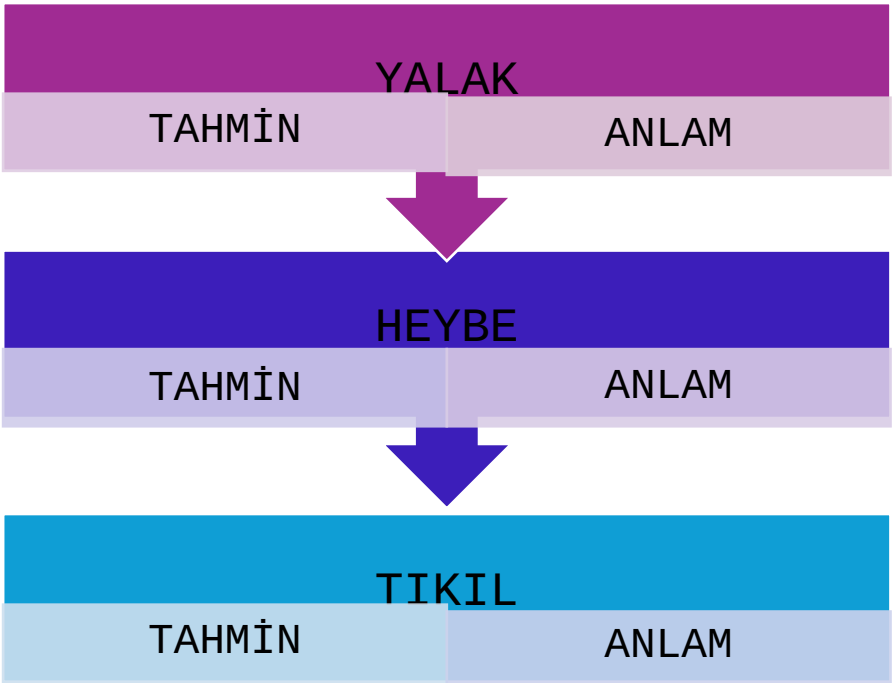

ETKİNLİK 7)

Okuduğunuz metindeki sözcükte anlam konusunu (deyim, atasözü, gerçek anlam, mecaz anlam) örneklerini yazınız.

GERÇEKANLAM: MECAZ ANLAM:

DEYİM ANLAM: ATASÖZÜ:

ETKİNLİK 8)

Okuduğunuz metinden hareketle yapısına göre cümle çeşitlerini metinden bulup aşağıdaki tabloda yerlerine yazınız.

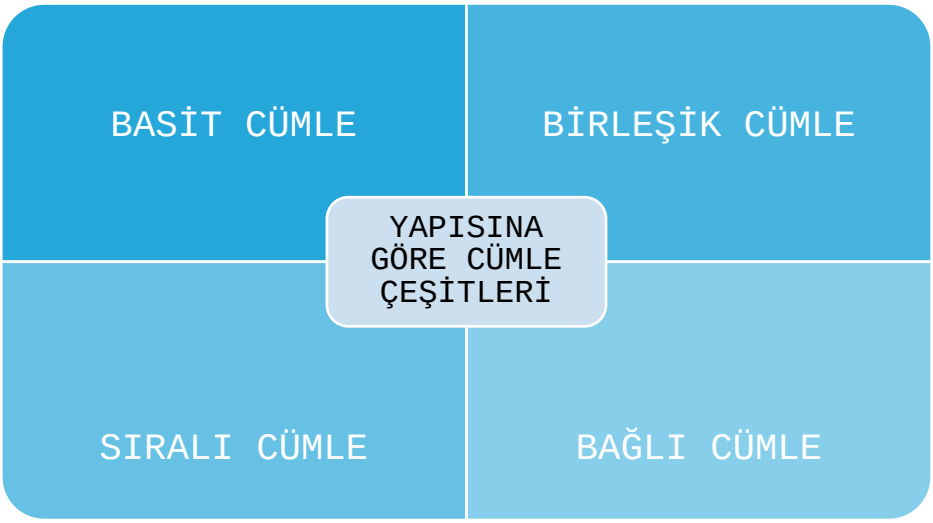

Yukarıdaki metinde geçen bazı kelime ve kelime grupları verilmiştir. Kelimeleri onlara uygun karşısında verilen anlamları ile eşleştirip yanındaki parantez içine yazınız.

1-Altın **( )**	**a)** Aynı şehirde doğmuş insanlar için kullanılır.
2-Heybe**( )**	**b)** İki tekerlekli, tekerlekleri tek parça, dingili tekerleklerle birlikte dönen, öküz ya da manda koşulan, genellikle dağlık, kırsal yerlerde kullanılan ilkel araba.
3-Kağnı **( )**	**c)** Dükkânlarda, satıcıların önünde bulunan, malları üzerine koyarak alıcıya gösterdikleri uzun masa.
4-Şafak **( )**	**d)** Güneş'in doğuşundan az önce beliren aydınlık.

5-Tezgâh **( )**	**e)** Genellikle kıldan, pamuk ipliğinden ya da yünden dokunmuş, birbirine kendinden bir parçayla bitişik iki gözü bulunan bir tür torba.
6-Hemşehri **( )**	**f)** parlak sarı renkli, kolay işlenebilen, havadan sudan etkilenmeyen, çok yüksek değerli bir element.

B- yukarıdaki kelimeleri öğrendiğiniz anlamları ile bir cümle içinde kullanınız.

Altın:.....

Heybe:.....

Kağnı:.....

Şafak:.....

Tezgâh:.....

Hemşehri:.....

Dinlediğiniz metinde geçen kelimeler karışık olarak alttaki tabloda verilmiştir. Doğru yazılışlarını karşılarına yazınız.

1)enterec:**.....**

2)optakr:**.....**

3)astkanumo:**.....**

4)kitav:**.....**

5)orbaç:**.....**

6)kkânüd:**.....**

7)raaba:.....

8)artal:.....

9)itsnalub:.....

10)şherimeh:.....

11)şfkaa:.....

12) Mekke:.....

Aşağıda sorulan soruları yukarıdaki hikâyeye göre cevaplayınız.

Olay

Mekân

Zaman

Şahıs

Yukarıdaki hikâyede ahçının yerinde siz olsaydınız Mehmet Ağa'ya nasıl davranırdınız?

Düşünceleriniz

KEREM'İN KARS ÜZERİNDEN ERZURUM'A GELMESİ

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Okuma

Tema: Milli Kültürümüz

Ders Süresi: 5 Ders Saati

KAZANIMLAR

Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.

Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.

Okuma stratejilerini kullanır.

Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

Metindeki söz sanatlarını tespit eder.

Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.

Görsel ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.

Metinle ilgili soruları cevaplar.

Metnin konusunu belirler.

Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

Okuduğu metinlerdeki hikâye unsurlarını belirler.

Metnin içeriğini yorumlar.

Metinler arasında karşılaştırma yapar.

Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.

Metin türlerini ayırt eder.

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

Metinde geçen aşağıdaki sözcükleri anlamları ile eşleştirin. Sözcükleri cümlede kullanınız. Anlamı verilmeyen sözcüğün anlamını sözlükten bularak cümle içinde kullanınız.

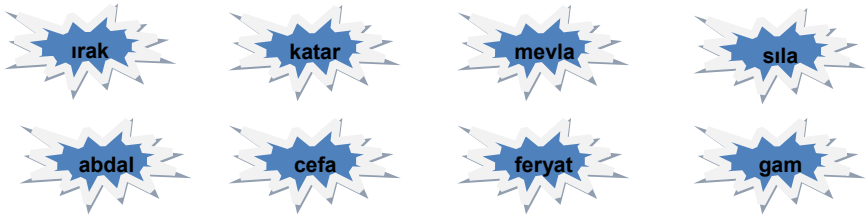

Sözcü	Anlamı	Cümlem
	derviş	
	uzak	
	dizi	
	sıkıntı	
	hak etmek	
	Allah	
	gurbet	

"Kerem'in Kars Üzerinden Erzurum'a Gelmesi" şiirden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Okuduğunuz metinde Kerem'in Aslı'yı gördükten sonraki tavrı ne olmuştur?

Metindeki kişilerin karakter özelliklerini belirleyiniz.

Metnin dil özelliklerine bakıldığında metinde nazım(şiir) ve nesir(düzyazı) bölümlerinin olduğu görülmektedir. Bu durum metnin dil ve anlatımını nasıl etkilemiştir?

Metinden hareketle o dönemin sosyal ve kültürel özellikleri hakkında bilgi veriniz.

Metinde en beğendiğiniz bölüm hangisidir? Niçin?

Metnin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Metnin türü ile ilgili aşağıdaki cümlelere doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

( ) Aşk, sevgi ve kahramanlık gibi konular işlenir.

( ) Tekerleme ile başlar tekerleme ile biter.

( ) Ortaya çıktıkları dönemin sosyal, siyasal ve kültürel özelliklerini yansıtır.

( ) Âşıklar, olayları saz çalarak taklitler yaparak anlatırlar.

( ) Karakterler genellikle insan dışı varlıklardır.

"Kerem'in Kars Üzerinden Erzurum'a Gelmesi" metninden hareketle hikâye unsularını doldurunuz.

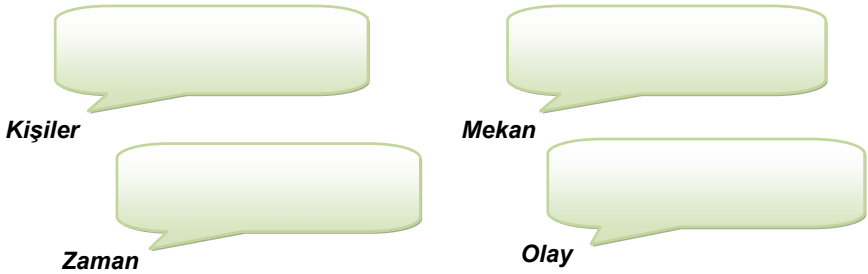

Aşağıdaki cümleleri "Neden-Sonuç ve Koşul-Sonuç" anlamları verecek şekilde "Kerem'in Kars Üzerinden Erzurum'a Gelmesi" metninden yola çıkarak tamamlayınız. Cümledeki anlam ilişkilerini yazınız.

		ANLAM İLİŞKİSİ
"Getirin bir kere çalayım,		
	benzim bozuldı	
	seni vermem feleğe	
Yârimi yitirdim		

Aşağıdaki dörtlüklerde geçen söz sanatlarını karşılarına yazınız.

Bir an yayan olur bir an atlanur
Bir an âşk cefasına katlanur
Bir an şeker olur bir an tatlanur
Bir an zehir içer aç olur gönül

Ak alnıma kara yazı yazıldı
Mezarımız gurbet elde kazıldı
Çağıram Kadir Allah aman hey!..
İnler sarı ardıcın dalı inler

Benim olsan seni vermem feleğe
Başın için salma beni dileğe
Aslı huri midir benzer meleğe
Hey ağalar sorun yavru kimindir(Sakaoğlu, 2011)

Metinden alınmış aşağıdaki cümlelerde geçen fiilimsileri örnekteki gibi yazınız.

Zarf Fiil

Silkinip boynun uzatmış

Zevk ile sarmak güç olur gönül

Yârinyitirdim yana yana ağlarım

Leyla'sına önem veren Mecnun'a döndüm

Yârdan ayrılınca hiç olur gönül

KİRMAŞAH'IN HERAT YOLCULĞU SIRASINDA PİRLE KARŞILAŞMASI

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 7.Sınıf

Temel Dil Becerisi: Yazma

Tema: Aşk İçin Yapılan Yolculuk ve Çekilen Zorluklar

Ders Süresi: 6 Ders Saati

KAZANIMLAR

Okuduğu metnin temasını tespit eder.

Okuduğu metnin konusunu anlar.

Okuduğu metni anlar, metne yönelik sorulara cevap verir.

Okuduğu metinde bilmedik kelimeleri tahmin eder.

Okuduğu metindeki dil bilgisi konusunu yapar.

Okuduğu metne yönelik sorulara cevap verip, pekiştirir.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Kirmanşah kimdir tanıyor musunuz?

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

Aşağıdaki görsellerin size çağrıştırdıkları ile öykü yazınız.

"Kirmanşah 'ın Herat yolculuğu sırasında pirle karşılaşması" metinden hareketle aşağıdaki şablonu doldurunuz.

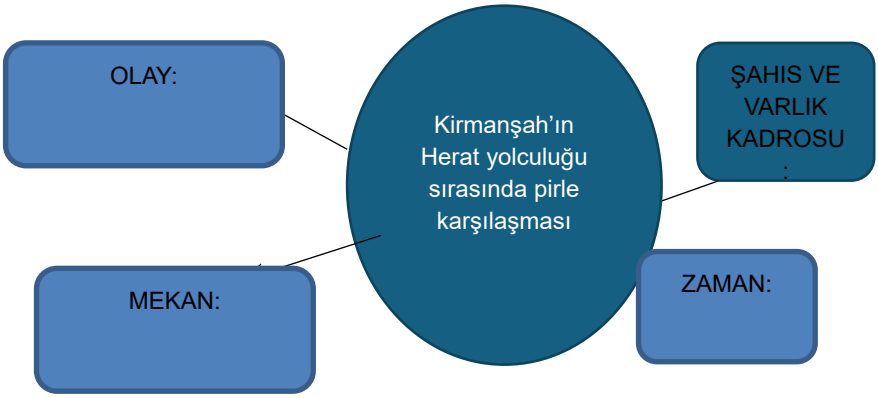

Metinde geçen sıfatları ve isimleri aşağıdaki kutucuklara yazalım.

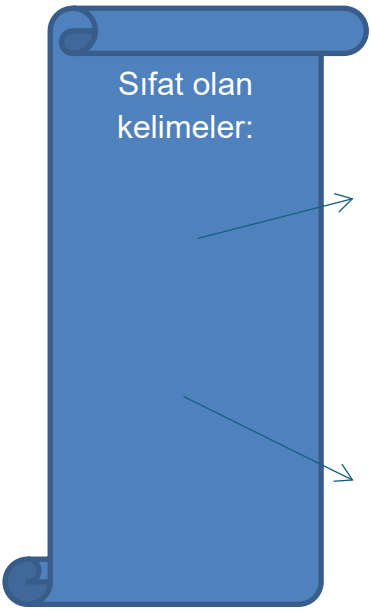

KÖROĞLU'NUN KAHRAMANLIK GÖSTERMESİ

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 6. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Yazma

Tema: Kahramanlık

Ders Süresi: 4 Ders Saati

KAZANIMLAR

İzlediği videonun temasını tespit eder.

İzlediği videonun konusunu anlar.

Okuduğu metinde bilinmedik kelimeleri tahmin eder.

Dil bilgisi becerisi pekişir.

Yazma yöntemlerini uygular. Seçici ve eleştirel düşünür. Yazarak not tutar.

Okuduğu metinde kendisinde hissettirdiği duyguyu yazarak ifade eder.

Bir afiş, reklam metni hazırlar.

Yanlış yazılan "de" ekini tespit eder.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Köroğlu hakkında neler biliyorsunuz? Kısaca yazınız.

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

“At ölür meydan kalır, yiğit ölür şan kalır.” atasözünün anlamını açıklayarak kısa bir metin yazınız.

Metinde kullanılan herhangi bir noktalama işaretini seçiniz. Seçtiğiniz noktalama işaretinin görevini anlatacak kısa bir şiir yazınız.

BOLU BEYİ'NİN KELOĞLAN TARAFINDAN KURTARILMASI

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 8.Sınıf

Temel Dil Becerisi: Okuma

Tema: Milli Kültürümüz

KAZANIMLAR

*Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.

*Metinde okuma stratejilerini kullanır.

*Okuduğu metnin konusunu anlar.

*Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

*Okuduğu metindeki hikâye unsurlarını belirler.

*Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.

*Okuduğu metindeki söz sanatlarını tespit eder.

*Okuduğu metnin ana fikrini / ana duygusunu belirler.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Bolu Beyi kimdir, tanıyor musunuz?

Keloğlan kimdir, bilir misiniz?

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

Okuduğunuz metnin teması nedir?

Okuduğunuz metnin konusu nedir?

Metinde geçen kelimelerin anlamlarını önce tahmin ediniz daha sonra sözlükten bakınız.

KELİMELER	TAHMİNİM	SÖZLÜK ANLAMI
Bezirgân		
Tırhış		
Rüsum		
Pay		
Pul		

Metindeki hikâye unsurlarından (Kişiler, yer, olay örgüsü) bilgi veriniz?

Bolu Beyi'nin padişaha söylediği şiirin ana duygusunu yazınız.

Aşağıdaki metne uygun noktalama işaretlerini yerleştiriniz.

( ) Bolu Beyi ( ) beni seni eğer Köroğlu ( ) nun kolları bağlı karışma getirirsen yüz bir sene cezanı affederim ve işte Dönek ( ) i ve muhakkak ki sana veririm ( ) Ama eğer Köroğlu ( ) nu getiremezsen ( ) kaçar bir yana gidersen ( ) Bolu elimden kurtulamazsın ( ) ( )

ŞAHOĞLU ŞAH ABBAS'IN VAN KALESİ ÜZERİNDEKİ MUHASARAYI KALDIRMASI VE ERCİŞ'E GİRMESİ

DERS: Türkçe

SINIF: 8.Sınıf

TEMEL DİL BECERİSİ: Okuma

TEMA: Milli Kültürümüz

DERS SAATİ: 6 Ders Saati

KAZANIMLAR

Okuduğu metnin temasını tespit eder.

Okuduğu metnin konusunu anlar.

Okuduğu metni anlar, metne yönelik sorulara cevap verir.

Okuduğu metindeki bilinmedik kelimeleri tahmin eder.

Dilbilgisi becerisi pekişir.

Okuma yöntemleri uygular. Seçici ve eleştirel düşünür. Okurken not tutar.

Okuduğu metinde kendisinde hissettiği duyguları ifade eder.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Şahoğlu Şah Abbas kimdir? Tanıyor musunuz?

Van Kalesi'ni gezdiniz mi?

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

BOŞLUK DOLDURMA

A2

Aşağıdaki sorularda verilen boşlukları doldurunuz

Esaret | **Bağ** | **Düşman** | **İki gıdık**

1.Aradan günler geçip Van Kalesi_____içinde yaşadı.

2.Van Kalesi bir sene düşman elinde esarette kaldığı zaman nenenin_____vardı.

3.Vali paşa beraberinde neneyi alıp burç üstünden_____seyretti.

4.İşte o zamanda bu zamanda kadar_____denilir.

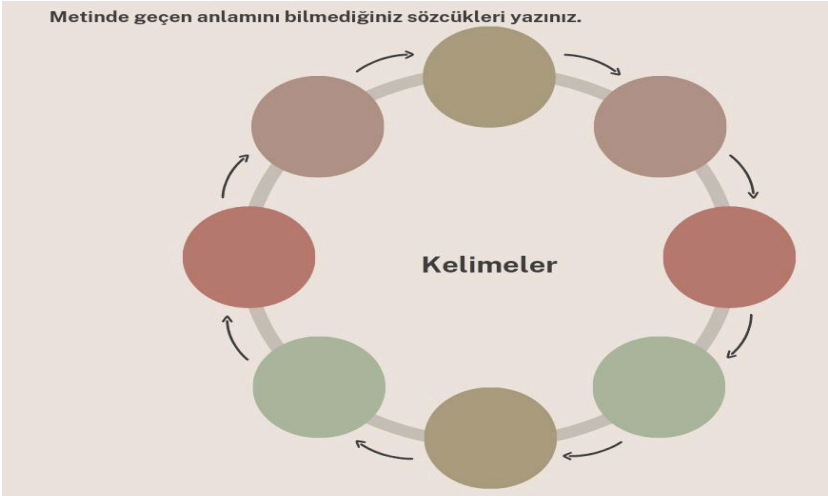
Metinde geçen anlamını bilmediğiniz sözcükleri yazınız.
Kelimeler

Metinde geçen kelimeleri aşağıdaki bulmacada bulup işaretleyiniz.
E S A R E T A S Z B H D A V R
T P V G K T Y U I U I N A A S
O A P H M Ş A N D R H S D L E
K A L A B A L I K Ç C V B İ Y
U A Ö Z N E N E Ş Y U I D O V
Ş A H U Ü A S A M K D F E G A
K A L P K L Ş İ A A V K R R N
U İ H T İ Y A R N P U L S İ T
P Ğ B A Ğ L I K Ü I S A T M R
V B R İ H E Ş F H B A H I E J

Okuduğunuz metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini yazınız.

Metnin konusu:

Metnin ana fikri:

Metnin yardımcı fikri:

Aşağıdaki doğru yanlış sorularını cevaplayınız.

	Doğru	Yanlış
Van kalesi özgürlük içinde yaşardı.	○	○
Halktan bir takım kimseler Van valisiyle görüşmeye gittiler	○	○
Şah Abbasın canı sıkılmasın diye kalede şölen düzenlendi	○	○
Düşman çekildikten sonra herkes selamet içinde yaşadı.	○	○

Verilen metinden dört tane kahraman ismi bulup yazınız.
7.ETKİNLİK
Kahramanlar

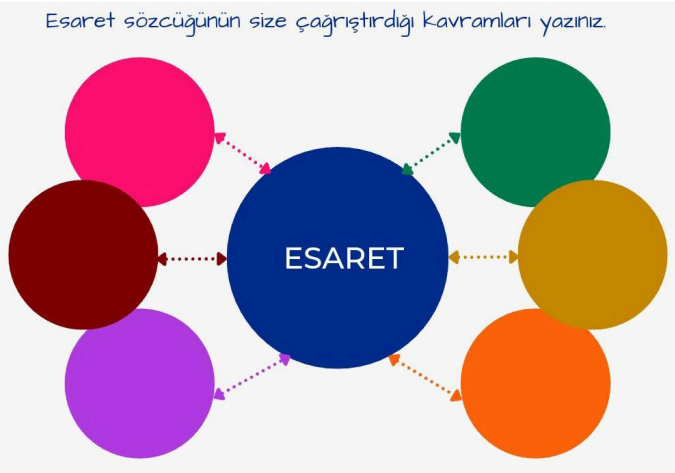
Esaret sözcüğünün size çağrıştırdığı kavramları yazınız.
ESARET

Yukarıdaki metinde Vali'nin yerinde siz olsaydınız neleri farklı yapardınız? Neden?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Metnin konusunu ve ana düşüncesini belirleyiniz.

Metne farklı başlıklar bulunuz.

Aşağıdaki bulmacayı yukarıdaki metne göre doldurunuz.

1)Kaleyi kim kuşatmıştır?

2)Haberleri meydanda okuyan kişiye ne ad verilir?

3)Şah'ın bahçesinin adı nedir?

4)Şah'ı ziyarete kim gitmiştir?

5)Şah'ın askerleri geri çekilirken nereye uğramış?

6)Şah'ın askerleri kargaşadan yararlanıp kimi kaçırmışlar?

7)Şah'ın askerlerine ne ad verilir?

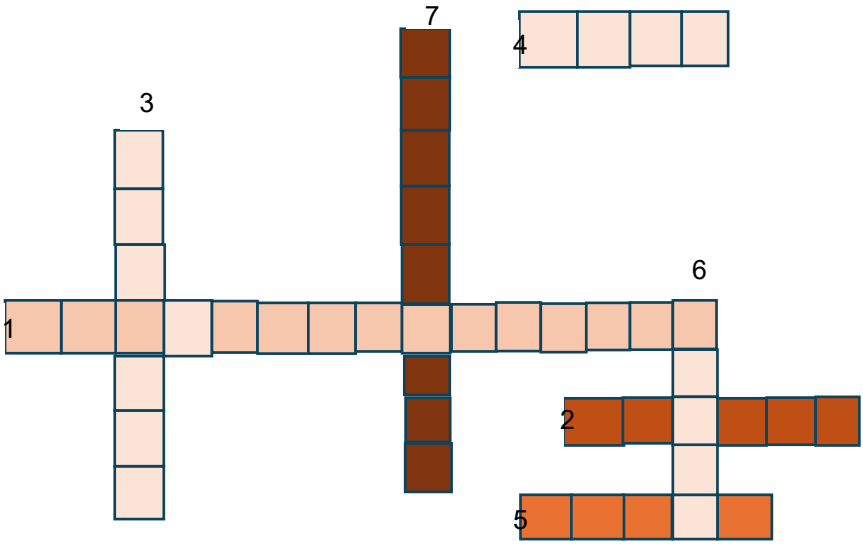
7
4
3
6
1
2
5

TAHİR İLE ZÜHRE HİKÂYESİNİN SONU

Ders: Türkçe

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Temel Dil Becerisi: Okuma

Tema: Milli kültürümüz

Ders: 7 Ders Saati

KAZANIMLAR

Okuduğu hikâyenin konusunu anlar.

Okuduğu hikâyeye yönelik sorulara cevap verir.

Okuduğu hikâyede bilinmedik kelimelerin anlamlarını tahmin edilen eder.

Okuduğu hikâyeye farklı başlıklar önerir

Dil bilgisi pekiştirir.

Okuduğu hikâyede kendisinde duyguyu ifade eder.

Okuma stratejilerini uygular.

Noktalama ve yazım yanlışına dikkat ederek okur

Okuduğu metnin söz sanatlarını bulur.

Fiilimsilerin cümle içindeki işlevlerini kavrar.

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

Okuduğunuz metnin kısaca özetini yazınız.

Aşağıdaki soruları Okuduğunuz metne göre doldurunuz.

OLAY:.

.....
.....
.....

MEKÂN:.

.....
.....
.....

Okuduğunuz metinde anlamı bilmediğiniz kelimeleri aşağıya yazınız. Bu kelimelerin anlamlarını ilk önce tahmin ediniz daha sonra da sözlükteki anlamlarıyla karşılaştırınız.

Kelime	Tahminim	Sözlükteki anlamı

Okuduğunuz metinde geçen söz sanatlarını örnekteki gibi bulup ve hangi söz sanatı olduğunu yazınız.

Ya Rabbi: Nida sanatı yapılmıştır.....

Okuduğunuz metinde geçen fiilimsileri işaretleyerek türüne göre uygun bir şekilde aşağıdaki kutucukları doldurunuz.

SIFAT FİİL:

.....
.....
.....
.....
.....

İSİM FİİL:

.....
.....
.....
.....
.....

ZARF FİİL:

.....
.....
.....
.....

Aşağıdaki yazımı yanlış yazılan kelimeleri okuduğunuz metinde doğrusunu bulup yazınız.

YANLIŞ	Doğru
Yarabbi	**Ya Rabbi**
Mekan	
Hapis etmek	
Kısayı	
Hid etlendi	
Herşey	
Aşık	
Celat	
Ahetmek	
Güleryüz	

Yukarıdaki metne göre aşağıdaki bulmacayı tamamlayınız (Kelimeler karışık verilmiştir).

Açık elin iç yanıyla vurulan tokat. (ELSLİ)

Hayvanları yakalamak için savurdukları, ucu ilmikli, kaygan, uzun ip ya da kayış. (NTKEEM)

Ölüm cezasına çarptırılanları asarak ya da başka tekniklerle öldürmekle görevli kimse. (TECLLA)

İstenilen şey, dilek. (RUMDA)

Hak eden, uygun olan, yaraşan, yaraşır, uygun. (KALIY)

İçine kuş ya da sincap vb. gibi küçük hayvanları koymaya yarayan, aralıklı bir biçimde çatılmış metal ya da ağaç çubuklardan ya da tellerden yapılmış, taşınabilir koyacak.(FESAK)

Can, dinçlik, derman, canlılık, güç.(EMALC)

Farsça dört anlamına gelen kelime.(ARÇ)

çabuk olan, hızlı. (ZTE)

S						İ	L	L	E	K	T	T	L
T						A	H	İ	I	E	R	A	M
E						İ	L	Y	E	M	C	L	U
Z						A	A	Z	Ü	E	Ç	L	R
H						L	R	E	M	N	A	E	A
K	A	F	E	S	T	R		C			D		

İlgili metne göre aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

***1**.Tahir Kaçarken yanında kılıcı neden yoktu?*

2. Askerler Tahir'i nasıl yakalamıştır?

3. Padişah Tahir'e nasıl bir ceza vermiştir?

***4.** Zühre, Tahir'i kafeste görünce ne yapmıştır*

5. Hikâyenin sonunda Tahir ile Zühre'ye ne olmuştur?

A:Tahir ile Zühre Hikâyesini sınıfta öğretmeninizin öncülüğünde canlandırınız?

B: Canlandırma yaptıktan sonra aşağıdaki formu doldurarak belirtilen ölçütlere göre canlandırmanızı değerlendiriniz?

Ölçütler	**Evet**	**Kısmen**	**Hayır**
Konuşurken sözcükleri doğru telaffuz ettim.			
Düşüncelerimi Görsel, işitsel materyallerle ve destekleyerek ifade ettim.			
Konuşurken Beden dilini etkili bir şekilde kullandım.			
İşitilebilir bir ses tonuyla ve dinleyicilerle göz teması kurarak konuştum.			
Konuşurken sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullandım.			

YARALI MAHMUT'UN GÜLŞEN TARAFINDAN TEDAVİ EDİLMESİ

Ders: Türkçe

Sınıf seviyesi: 7. Sınıf

Temel dil becerisi: Yazma

Tema: Sevgi

Ders süresi: 5 Ders Saati

KAZANIMLAR

Metnin konusunu tespit eder.

Metnin ana fikrini anlar.

Metne ilişkin sorulara cevap verir.

Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarını açıklar.

Metinde bilinmedik kelimeleri tahmin eder.

Metni konu, olay, yer bağlamında çözümler.

Dil bilgisi becerisi pekişir.

Metnin kendisine hissettirdiği duyguları ifade eder.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

▪ Mahmut ve Gülşen ile ilgili edindiğimiz bilgileri arkadaşlarınızla tartışınız.

▪ Metin ile ilgili notlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

METNİ ANLAMAYA YÖNELİK ETKİNLİKLER

Aşağıdaki soruları metne göre yanıtlayınız.

Metnin konusu nedir?

Metnin ana fikri nedir?

Metinde kaçıncı kişili anlatım yapılmıştır?

Metinde hangi anlatım biçiminden yararlanılmıştır?

Hikâyede en beğendiğiniz bölümü aşağıya yazınız.

Metindeki öznel ve nesnel cümleleri ayırıp aşağıdaki kutuya yerleştiriniz.

Öznel	Nesnel

Aşağıda verilen metinde geçen kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

Sözcük	Tahmini anlamı	Sözlük anlamı
Kervan		
Ferman		
Müjde		
Hayıf		
Selvi		
Zülf		
Mülk		
Nazlı		
Aziz		
Zulüm		

Aşağıdaki tabloda metinde verilen cümleleri fiillerine göre işaretleyiniz.

Cümleler	**İş (Kılış) Fiili**	**Durum Fiili**	**Oluş Fiili**
Dağın başında otduyan bir at gördü			
Bu katırın yükünü ona verecem.		✔	
Yanına gelip yaralının ağzına ayna tutdu.			
Hers ile çıhıp geldi.			
Kızlar cem oldular.			

Metinde geçen sözcüklerin zıt anlamlarını bulup bulmacaya yerleştiriniz.

1-Düşman **4- Bela.** **7- Şikâyet** **10- Sağ**

2-Cevap. **5-Zalim.** **8- Yanlış**

3-Dert. **6- Gece.** **9- Dağınık**

Okuduğunuz metnin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yazınız.

EKLER

ARZU ile KAMBER HİKÂYESİNİN GİRİŞ KISMI

…Rivayet edenler, eserleri nakledenler ve zamanın olaylarını anlatanlar bildirirler ki; Mahal diyarında bir kişi vardı. Adına Burgaib Sipahi derlerdi. Bir gün bu kişi sefere gidip gelirken, birdenbire Ayasofya'da namaz kılar. Allah'a yakarıp, taşraya çıkar. Kapının önünde bir kundak bulur. İstanbul'dan çeşit çeşit nimetler alıp, çocuğu konağına sağ getirip halkı davet eder:

"Ey kardeşler! Bu bebek yanımıza geldi. Bu masuma bir isim koymalıyız." der.

Burgaib Sipahi, "Kamber" ismini koyar ve dua edip överler.

Bir gün Nehenk iline giderken, yolda sohbet ederler. Bu çocuğun babasına Halil Çelebi derlerdi. Aktardı ve müşterisi de çoktu. Bir gün, bir köy kethüdası şehre gelip, Halil Çelebi'ye hayran kalıp, üç gün boyunca onu izler:

"Halil Çelebi'yi akşam evime getirin." der ve akşam olup götürürler. Çok iyi bir şekilde ağırlarlar. Halil Çelebi, bu adama nasihat edip der ki:

"Ey oğul, dünya fanidir. Bir oğlun olsun. Öldüğünde oğlun senin eserin olarak kalacak."

"Dünya baki değildir ama siz olgunlaşmışsınız." der ve o da uygun bulup bunu düşünür.

"Peki, olur. Şimdi bir kız bul." der. Bu adam eve gelip düşünürken birdenbire karısı der ki:

"Bre adam, ne düşünüyorsun?"

Bilinen hikâyeyi ona da anlatır. Karısı:

"Benim kızım henüz çok küçük. Bari başka adamın kızını alalım."

Halil Çelebi:

"Onu ben görmeyince almam." der.

Bu köye misafir gelen bir kızı gösterirler. Kızı görünce dayanamaz. Hemen düğün hazırlıkları başlar ve düğün yapılır. Kız, belli bir vakitten sonra hamile olduğu için şehre gider. Bir pencerenin önüne gelirler. Isınmak için ateş yakarken haramiler gelip herkesi öldürür. Bu masum, kan içinde kalır. Oduncular o taraflarda gezerken bu çocuğun sesini duyarlar; bakarlar ki çocuk kan içinde ağlayıp yatar. Bebeği götürürken Burgaip Sipahi'ye denk gelirler. Burgaip Sipahi:

"Bana verin, ben besleyeyim." der ve bebeği ona verirler. Sütanne tutup bebeği emzirtir. Nehenk vilayetine götürürler. Bir rivayet de böyledir.

Ve bu adam, sefere gitmeden önce karısı hamile kalır. Nehenk vilayetine varınca, bir kız evladı dünyaya gelir. Adını Arzu koyarlar. Kurbanlar kesip, Arzu'yu Kamber'e söylerler ve ikisini bir okula verirler. Sonra bunlar şüphe olmasın diye halkı köy meydanına toplarlar. Yemekten sonra dua edip derler ki:

"Her kim, "Bunu seferden getirdi" derse, bana ondan başka büyük düşman yoktur." der.

Çocuğa uzun bir zaman kimse bir şey söylemez. Ta on dört yaşına kadar birbirlerini kardeş sanırlar. Bunlar her gün hocanın yanına gidip gelirken, bir gün Akrep Cazu bunların önüne geçip:

"Siz kardeş değilsiniz. Birbirinize nikâhınız geçer." der. Amacı, onları birbine âşık etmektir. Daima kötülük peşindedir. Arzu'nun Kamber' e duyguları vardı fakat Kamber, Burgaip Sipahi için uygun görülmediğinden reddedilir. Bir gün melun Cazu, Burgaip Sipahi'nin huzuruna çıkar:

"Bunlar birbirlerine âşıktır." der.

Arzu ile Kamber bir evde uyurken Arzu, elini Kamber'in göğsüne bırakır. Bunun üzerine Kamber "Kaç!" diyerek bir tokat vurur Arzu'nun yüzüne. Arzu, o hareketten dolayı vurduğunu anlar. Sabah olur Arzu, Cazu karının evine varır. Cazu, Arzu'yu çok iyi ağırlar.

"Ey karı, ikram vakti değil. Bana bir ilaç bul." der Arzu.

Cazu kadın ise:

"Şimdi kızım, var git bana biraz altın getir. Sonra sana bilezik yaptırayım. Cumartesi günü gelip, koluna takıp okula gidersin. O bile sana âşık olur." der.

Sonra melun Cazu, Arzu'yu da alıp kuyumcuya gider. Hemen bir bilezik yaptırıp, tılsımları yazıp Arzu'nun koluna takar. Daha sonra Arzu okula gider ve Kamber ile konuşmaya başlarlar. Konuşmaları ilerler ve hocanın yanına gidip gelirken birbirlerini öpmeye başlarlar. Cazu, bunları bu şekilde görünce gayet keyiflenir. Burgaip Sipahi'nin yanına gider.

"Nedir ey kadın?" der Burgaip Sipahi.

"Birazdan Arzu ile Kamber geçecek. Onları izle."

Burgaip Sipahi, Arzu ile Kamber'i birbirlerini öperken görür.

Burgaip Sipahi, Cazu'ya bunlara ne yapmaları gerektiğini sorar. Cazu:

"Çoban hastalandı diye bir bahane uyduralım. Kamber gidip çobanlık yapsın."

Burgaip Sipahi, Kamber'e çobanlık yapması gerektiğini söyler ve onu gönderir. Arzu'ya ise kendisine çeşmeden su getirmesini söyler. Arzu, çeşmeye gelir. Su kabını doldurup elini ve yüzünü yıkar. Çeşmenin kenarına da bileziğini bırakır ve unutur. Kamber karşıdan Arzu'yu izliyordur. Arzu gittikten sonra gidip bileziğini alır. Arzu, bileziğini çeşmenin kenarında bıraktığını hatırlayıp geri döner fakat bileziğini göremez. Bunu gören Kamber beyite başlar:

Kamber:
Gül çeşme pınar çeşme
Derdimi deşme çeşme
Arzu'm suya gelirse
Hemen kokar... çeşme

Arzu:
Sen pınara vardın mı
Gonca gülü kopardın mı
Ah dinim imanım Kamber
Bileziğimi gördün mü

Kamber:
Ben pınara varmadım
Elimi yüzümü yummadım
Gözüm kör olsun Arzu
Bileziğini bulmadım

Arzu:
Ben testimi doldurdum
Doldu diye kaldırdım
Yıkılası şu pınarda
Ben bileziğimi çaldırdım

Arzu:
Ah Kamber'im ne olurdu
Gözüme kan dolsaydı
Bileziğim çalınmadan
Allah canımı alsaydı

Kamber:
Ay doğar Arişan'dan
Gün doğar Berişan'dan
Gözüm kör olsun Arzu
Bileziğin ne işaretten.

Arzu:
Arap atlar kazılı
Ak koyunlar kara kuzulu
Bileziğimin üstünde
Arzu Kamber yazılı

Kamber:
Evimizin önü suluk
Sular akar donuk donuk
Bileziğini bulana
Müjden nedir Arzu'm

Arzu:
Evimizin önü suluk
Sular akar donuk donuk
Bileziğimi bulana
Arzu kendisi müjdedir

Kamber:
Can tendedir
Muhabbetim candadır
Acı çekme can Arzu'm
Bileziğin bendedir (Sakaoğlu, 2011).

AŞIK GARİP'TEN EFSANE

…Bilgi: Aşık Garip'in annesine kavuşturulmasında ve görmeyen gözünün tedavi edilmesinde Hazreti Hızır'ın tavsiyelerini içine alan bölümü şöyledir:

…

"Bin ata!" dedi.

Bindi. Giderken;

"Yum gözün!" dedi.

Yumdu.

"Aç!" dedi.

Açtı. Baktı ki öğle vaktinde Karz (s) dedikleri şehre gelmişler. Namaz kılıp, yine bindiler.

"Yum gözün!" dedi.

Yumdu.

"Aç!" dedi.

Açtı. Gördü ki, ikindi vaktinde Erzigan (Erzincan) şehrine gelmişler. Namaz kılıp, yine bindiler.

"Yum gözün!" dedi.

Yumdu.

"Aç!" dedi.

Açtı. Gördü ki kızın şehrine gelmişler. Oğlanı anasının sakin olduğu konağın kapısı önüne iletip, attan indirip metanını eline verip kendinin Hızır Aleyhisselam olduğunu bildirip eline bir şişe verip eyitti:

"Validenin gözleri, senin için ağlayı ağlayı görmez oldu. Şunu hediye ilet; gözüne koysun, yine evvelki gibi ola." dedi.

Oğlan ta'zim ile ellerin ayağını öpüp aldı. Sual eyledi ki;

"Bezirgan kızı şimdi ne halde ve bize nasip ola mı?" dedi.

Hızır Aleyhisselam eyitti:

"Bir padişah oğluna gidiyor. Bu gece, kınasıdır velakin gam yeme senindir." deyip gaip oldu. Oğlan kapıyı çaldı." (Sakaoğlu, 2011)…

HAZRETİ HIZIR ÂŞIK GARİP YOLCULUĞU

…Aşık Garip birgün söyleyip gezerken, bir asker ortaya çıktı. Bir de Aşık Garip arkasına baktı. Ne bakarsın bir kır at, elinde mızrak sallayıp gelir. Aşık Garip, gönlünden dedi

"Şu gelen adam, bir bulaşık adama benzer. Halep'te paşanın korkusundan beni soyamadıydı. Şimdi beni burada soyacak", derken, bir de geldi:

"Oğlan, bunun burasında niye bağırıp çağırıp durursun. Bu kadar dağları taşlan taciz ediyorsun. muradın nedir?" deyince Aşık Garip dedi:

"Burak beni behey baba, arkadaşlarımı kaybettim. Onları çağırıyorum", deyince, atlı dedi:

"Senin arkadaşın yoktur. Doğru söyle, yalan söyleme. Şimdi seni kargıya saplarım." deyince

"Aman baba gurbete gideceğim, yolda gelirken atım çatladı meydanda kaldım. Üç gündür, yoruldum. Bugün uğruma bir ırmak geldi. Bir kolayı bulamadım ki karşıya geçeyim de işime gideyim. Şimdi sen de gelmişsin, benden bilmem ne istersin", deyince, ihtiyar dedi:

"Oğlum, sen nerelisin?" dedi.

Aşık Garip dedi.

"Baba, ben Erzurumluyum"

İhtiyar dedi:

"Gel sağ elini bana ver" dedi.

Aşık Garip de ne yapsın, korkusundan zavallı, ihtiyarın yanına geldi. Amma bir kere aşkla kayanın altına baktı ihtiyar dedi:

"O kayanın altına niçin bakarsın?"

Aşık Garip:

"Hayır baba" dedi.

İhtiyar dedi: "Ben anladım. senin anda heyben var. Hadi heybeni al da gel" dedi.

Aşık Garip, şimdi vardı heybeyi getirip ihtiyara verdi. Şimdi ihtiyar Âşık Garib'e

"Sağ elini ver." dedi.

Şimdi elini verdiğinde, Aşık Garip dedi:

"Aman baba işte heybemi aldın. Hadi var git, beni incitme", deyince, hemen ihtiyar sinirle:

"Ver sağ elini", deyince, ne yapsın zavallı korkusundan, sağ elini verdi. Aldı atın terkisine:

"Belimden kucakla, gözlerini yum" dedi.

Aşık Garip de, atlının belinden kucakladı. Gözünü yumdu. Bir de atlı, ata bir kamçı vurup, berha oldu. Arası bir saat geçer geçmez:

"Aç gözünü oğlum" dedi.

Bir de Aşık Garip gözünü açtı baktı ki Erzurum'un kenarına gelmişler. İhtiyar attan indirip:

"Var git oğlum" dedi.

Şimdi Aşık Garip heybesini omuzuna alıp, Erzurum'un içine girdi. Bir indirip ezanı okunur. Şimdi bir abdest alıp, cemaatle namazı kılıp, gene heybesini arkasına alıp, Erzurum'dan çıkıp, yola yürüyerek gitti. Bir saat gider gitmez, bir de arkasından bir asker ortaya çıktı. Arkasına baktı ki, gene ol ihtiyar geliyor. Şimdi Aşık Garip kendi kendine dedi:

"Bu ihtiyar bizim arkamıza çok düştü amma hayır gele" derken, ihtiyar gelip çattı. İhtiyar dedi:

"Oğlan nereye gidiyorsun?" dedi.

Aşık Garip dedi:

"Ya baba, ben Karslıyım, Kars'a gideceğim, sana zahmet olmasın diye Erzurumluyum dedim." deyince:

"Getir elini", deyip gene atin terkisine aldı.

"Gözünü yum" dedi. Aşık Garip dahi gözünü yumdu. Bir vakitten sonra:

"Oğlum aç gözünü" dedi.

Bir de Aşık Garip gözünü açıp baktı ki Kars'ın kalesinin önüne gelmişler. Şimdi ihtiyar attan indirip:

"Var oğlum selametle git" dedi.

Andan Aşık Garip Kars'ın içine girdi. Bir de ikindi ezanı okunur. Şimdi bir abdest alıp, cemaatle namazı kılıp, gene heybesini arkasına alıp, Tiflis Kapısı'ndan bu çıkıp, Tiflis yoluna Düşüp, bir miktar gider gitmez, bunun arkasından, bir asker ortaya çıktı. Gene döndü arkasına baktı ki, gene o ihtiyar gelir. Şimdi Aşık Garip gönlünden dedi:

"Bu ihtiyar da amma bulaşık herif imiş. Bize bugün bir musallat oldu ki, galiba yolu kaybettirecektir" derken, kendi kendine dedi:

"Acaba Hızır'a benzer mi, benzemez mi?" deyinceye kadar, yine gelip yetişti. Dedi:

"Oğlan nereye gidiyorsun?" dedi.

Aşık Garip:

"Gurbete gidiyorum" dedi. İhtiyar dedi:

"Oğlan, bugün bana çok eziyet verdin" deyip, gazap ile

"Oğlan sen nerelisin?" deyince, Aşık Garip, ne yapsın zavallı, titrer.

İhtiyar dedi:

"Erzurumluyum dedin getirdim, Karslıyım dedin getirdim, şimdi seni mızrağı saplarım. Doğru söyle sen nerelisin?", deyince, Aşık Garip dedi:

"Baba, ben Tiflisliyim", deyince, ihtiyar dedi:

"Gel oğlan, Bismillah de de elini bana ver" deyip, elini verdi. Yine atin terkisine aldı. Aşık Garip, belinden kucakladı. İhtiyar:

"Gözünü yum" dedi. Aşık Garip gözünü yumdu. Atlı şimdi ata bir üzengi, bir kamçı vurup, uçup gitti. Bir saat gider gitmez;

"Aç oğlum gözünü" dedi. Aşık Garip gözünü açıp baktı. Ne bakarsın, Tiflis'in Bağlarbaşı'nı geçmişler, Tokmak Tepe'ye gelmişler.

"İşte baba, burası artık benim şehrimdir" deyince, hemen Âşık Garip attan aşağı inip ve heybesini dahi alıp, ol ihtiyarın elinden ayağından öptü:

"İlahi babalık, Rabbim senin her işini iki cihanda kolay eylesin", diye, dua edince, ihtiyar dedi:

"Oğlum, gel şu atın sağ ayağını kaldır. Nalından üç kere öp de ayağını bastığı yerden, bir avuç toprak al da, üç İhlas bir Fatiha oku da, bir çevreye bağlayasın. Uğruna ananın iki gözleri alil oldu. Varınca gözlerine sürüver, gene evvelki gibi iyi olur" deyince, Âşık Garip, atın sağ ayağını kaldırıp, üç kere öptü." Bastığı yerden bir avuç toprak alıp, üç ihlas, bir Fatiha okuyup bir yağlık ucuna bağladı. Heybe- sini arkasına alıp, ihtiyara:

"Allahaısmarladık", diyerek, bir de baktı ki yanında ne ihtiyar var, ne bir kimse var.

"Eyvah, hele bir kadar zamandır arkadaş olduk Hızır ile. Hızır olduğun bilmedim", deyip, her ne ise oradan yola revan oldu. Gitti, vara vara, Tokmaktepe'sinin üstüne çıktı ki, Tiflis şehri bir tabak imiş gibi, önünde durur. Ol zaman kendini bir efkâr alıp, aldı sazını eline bakalım Tiflis şehrine ne söylemiş? Âşık Garib'in kırk üçüncü beyit budur:

İşte geldim Gürcistan'a.
Şükür gördüm seni Tiflis.
Erenlerin imdadı bana.
Şükür gördüm seni Tiflis.

Siyah saçların öründü.
Dal gerdanına bölündü.
Senem'in köşkü göründü.
Şükür gördüm seni Tiflis.

Senem'in zülfü karadır.
Şaduman gonca güle.
Kokusu gamın dağıdır.
Bu Tiflis'in toprağıdır.

Şükür gördüm seni Tiflis.
Aşık Garip geldi böyle.
Mail oldu şirin dile.
Şükür gördüm seni Tiflis.

Böyle söyleyip.
"Yedi yıl hasretlik çektiğim, Senem'in sarayını görebilir miyim", deyip bakarken, ol tarafta olan ormanın içinden bir bülbül ötüp durur. Öyle bir öter kim dil ile tarif olunmaz. Bu bülbülün sadası Aşık Garib'in kulağına gidince, dinle kim, şol bülbül gayetle yanık yanık ötüyor.

"Galiba şol bülbül eşinden ayrılmış kim böyle ötüyor", deyip, dinlerken, kendinden geçip derununa saldığı üzüntü efkârı coşunca, hemen sazını aldı eline, bakalım ol arada kendi hâlinde ne söyledi, bülbüle Âşık Garip, kırk dördüncü beyit budur:

Garip bülbül sen böyle figan edersin
Eşimden ayrı düştüm diye diye
Ciğerini kebap edip yakarsın
Eşimden ayrı düştüm diye diye

Ya ben nice feryat itmeyim
Fakir anam fakir bacım diye diye
Yedi yıldır hasretliğini çekerim
Fakir anam fakir bacım diye diye
Sevdiğin gurbette öldü demişler
Yedi yıldır olan ahu amanı bozmuşlar
Senem'i yabancı ellere vermişler
Ya ben ağlamayım mı Senem diye diye

Garib'in hali perişan oldu
Üstümüze gülenler Mevla'dan buldu
Yolun şaşırıp deryaya indi
Ağlayarak sırladım. Mevla diye diye

Böyle söyleyip, oradan kalkıp, heybesini arkasına alıp, kendi bir de Tiflis kenarına geldi. Orada bir çukurun içinde biraz bülbüller yanık yanık öterler idi. Şimdi Aşık Garip bu bülbüllerin sedasına bir türlü dayanamayıp, bunu bir efkâr alıp aldı sazını eline, bakalım bülbüllere ne demiş? Kırk beşinci beyit budur:

Bülbül ne yatarsın Çukurova'da
Ötme garip bülbül gönül sen değil
Belki eşin seni arar yuvada
Örme garip bülbül gönül sen değil

Bülbül ne yatarsın bahar yaz geldi.
Bizim göle ördek ile kaz geldi
Sılada sevdiğim benden vaz geldi.
Ötme garip bülbül gönül sen değil.

Bülbül ne yatarsın bahar erişti.
Kırmızı gül al yaprağa karıştı.
Sılada sevdiğim fikrime düştü.
Ötme garip bülbül gönül sen değil.

Ana Halep derler buna Gürcistan.
Aşık Garip oldu dillere destan.
Halep bana zindan sılam gülistan.
Ötme garip bülbül gönül sen değil.

Böyle söyleyip, oradan kalkıp heybesini arkasına alıp, Tiflis'in içine girdi. Kendi evlerinin yanında, bir çeşme var idi. O çeşmenin önünde heybesini yere koyup, çeşmeden bir su içmede olsun, sen kıssayı Şah Senem'den dinle. Meğer o gece Sah Senem in kına gecesi imiş. Şah Senem in sarayında çalgı var. Herkes zevk u sefada, ama Şah Senem'in bir türlü, arkasından esbaplarını çıkarıp, gelinin esbaplarını giymemiş idi. Düğün evinin bir zevki yok idi. Güler gibi ağlar. Bunlar böyle iken, bu Aşık Garip, çeşmeden suyu içip, bir de döndü ki, evinden beri, bacısı elinde iki su testisi almış çeşmeden su doldurmaya gelir. Bacısı karındaşını görünce ne kadar olsa kan kaynar

"Vay kardeşim sefa geldin" diyecek oldu, beri yolda dedi:

"İnsan insana benzer derler. Eğer kardeşim ölmeseydi, kardeşim derdim" Deyip, bir kere testilerini çeşme başına koydu. Aşık Garib'in yüzüne bakakaldı. Baktı da testisini doldurmaya başladı. Ama yine durup geri baktı. Aşık Garip buna bakar kene, dönüp destinin birini doldurdu. Gene geri baktı ki Aşık Garip buna bakar. Of zaman kız dedi kim:

"Ey adam yüzüme ne bakıp duruyorsun?" (Sakaoğlu, 2011)

OĞUZ DESTANI'NDAN BEY BÖYREK

…Vakti zamanın birinde, kalbur saman içinde, ben annemin beşiğini tıngır mıngır sallarken dünyalara hükmeden ulu bir padişah varmış. Hüda'nın emrine bakın ki bu padişahın hiç erkek zürriyeti dünyaya gelmezmiş. Bu sebepten padişah tasalana tasalana gün günden aşırı erim erim erimiş. Gün olmuş ki padişah tasasından saman çöpüne dönmüş; sokaklara çıkamaz Birgül kimselere konuşamaz bir hâl almış. Eşi dostu, bu halin sebebini padişaha sormuşlar.

Demişler ki:

"A padişahım yetmiş iki düvel fermanına el pençe divan dururken sen neye böyle köşelerde zar u figan içinde boyun bükük duruyorsun?"

İşte padişah sorgucularına bir şey dememiş, amma gün günden aşırı kötülemesine devam etmiş. Gel zaman git zaman bir gül padişahın bu sırrını kimseler agâh olamamış. Edilen bunca nasihatler kâr etmemiş.

Günün birinde padişah lalasına:

"Haydi seninle tebdili kıyafet edip gezmeğe gidelim, dağlara çıkalım, avlanalım" demiş.

Padişahın bu sözlerini Sultan'ın hanımına müjdelemişler. Padişah dile geldi diye kırk gün kırk gece sarayda şenlikler yapılmış.

Nihayet padişah lalası altlarına binerek yola koyulmuşlar. Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Derken efendim ıssız bir dağ başında yollarının önüne bir derviş çıkıvermiş ve hemen adlarının önüne geçip doğruca padişahın eteklerinden öperek:

"Hoş geldin padişahım" demiş.

Onun üzerine padişah dervişe:

"Sen benim padişah olduğumu nereden bildin?" diye sormuş.

Derviş de:

"Ancak bu azamet ve debdebe padişahlara mahsustur. İşte ondan bildim efendim." Demiş.

Bunun üzerine padişah:

"Mademki benim padişah olduğumu bildin, benim içimdekileri, karnımdakini de bil" demiş.

Derviş de:

"Ferman senindir." Demiş ve üç nefer padişahın eteğini öptükten sonra:

"Efendimizin hiç erkek zürriyeti dünyaya gelmiyor da içleniyorsunuz" demiş

Bunun üzerine padişah dervişe:

"Bunun çaresi nedir?" diye sormuş. Derviş de tekrar padişahın eteğini üç defa öpmüş ve cebinden bir elma çıkararak iki şak etmiş ve padişaha:

"Padişahım, bunun çaresi işte budur. Bir parçasını sen ye, birini Sultan Hanım'a yedir. Kabuklarını da kısrağınıza verin. Allah'ın izniyle dilekleriniz yerine konacaktır. Ve lakin hakkın emri yerine gelince şehzadenin adını koymayın; ben ne vakit gelirsem o vakit koyarım. Demiş ve oracıktan hemen sır olmuş.

Derken efendim, padişahla halası saraya dönmüşler. Padişah, dervişin dediği gibi etmiş. Elmanın bir şarkını Sultan'a yedirmiş, bir parçasını kendisi yemiş; kabuklarını da kısrağına yedirmiş.

Derken efendim, Allah'ın emri yerine gelmiş. Sultan Hanım aş vermeğe başlayınca sarayda şenlikler başlamış. Bu da kırk gün, kırk gece devam etmiş. Ay gün tamam olmuş. Sultan hanım bir erkek çocuk dünyaya getirmiş. Kısraktan da bir tay dünyaya gelmiş.

Çocuk büyümüş, büyümüş akıllanmış. Birkaç yaşına girince mektebe vermişler. Çocuk yavaş yavaş büyüyormuş, amma mektepte mollalar çocuğu "Adsız Bey" diye çağırıyorlarmış.

Çocuk bir gün saraya gelmiş, annesine;

"Anne bana mollalar "Adsız Bey" diyorlar. Ben, niçin adsızım?" diye sormuş. Bunun üzerine Sultan Hanım:

"Senin bir derviş baban vardır. Ben varmayınca adını koymayın, dedi. Onun için adını vermiyoruz" demiş.

Derken bir de ne baksınlar, derviş baba yanlarında duruvermez mi? Derviş baba çocuğun adını "Bey Böyrek", atın adını "Bengiboz" koyarak oradan hemen sır olmuş gele gele Bey Böyrek'e gelelim. Mektebini bitirmiş. Bir gün anasından babasından izin alıp "Bengiboz" ile seyir yerine gitmiş. Bir dene baksın ki, bir meydanın köşesinde ahali birikintisi var. Sormuş dünya güzeli ak kaval kızının ok yayını geçirmeye çalışıyorlarmış. Dünya güzelinin ok yayını geçirirse dünya güzeli ona varacakmış. Ok yay oyununa derhal Bey Böyrek de katılmış; daha işte şöyle böyle yayı tutar tutmaz bir atışta dünya güzelinin ok yayını geçirmiş derken efendim, hemen padişaha Müjde etmişler.

Demişler ki;

"Bey Böyrek, dünya güzeli Akkaval kızının ok yayını geçirdi."

Bunun üzerine Dünya güzeli ile Bey Böyrek'in kırk gün kırk gece nişan merasimi olmuş. Nişandan sonra, günlerden bir gün Bey böreğin içi sıkılmış Bengiboz'a binip seyir yerine bir daha başını alıp gitmiş. Giderken bir de ne görsün ki, Çeşme başında biraz kişi yatmış uyuyorlar imiş. Bey Böyrek de Bengiboz'u kıra salıvermiş, o da adamların yanına varmış uyu vermiş. Meğer ne baksın ki oradan gavur kralının sarayı var mı imiş. Kral sarayından dürbünle bakarmış ki biraz kişi hududu geçmiş yatıyor. Kral Ferman etmiş

"Gidin getirin şu adamları atın zindana."

Gitmişler getirmişler atmışlar zindana...

Bunlar 7 yıl zindanda kalmışlar; Bey Böyrek de beraber.

Zindanda Bey böreğin küçük bir çakı bıçağı varmış. Onunla bir göz deliği görecek kadar 7 sene zindan duvarını eşe eşe bir delik açmış. Bir de ne baksın ki yolda Bu esnada bir kervan geçiyor mu imiş?

Almış kervanı, Bey Böyrek ne söyledi. Kervan da Bey böreğe ne dedi.

Gelişin nereli bezirgan başı?

Tıraşın büyüdü gözümle gaşı.

Yedi yıl oldu ben zindanda galmışım.

Dudulmuş küffara esir olmuşum.

Aldı bezirgan:

Gelişim sorarsan Oğuz elinden

Alırım satarım dünya malından

Beyim ne bileyim senin halinde

Deyiver beyim deyiver kimin oğlusun?

Aldı Bey Böyrek:

Deyvermeğe döymez bu dertli yürek

Ah inen vah inen ölsem mi gerek

Babam padişahtu ben de Bey Böyrek

Bunu da böyle bilin efendim hey

Aldı bezirgan:

Ananı sorarsan ah edip ağlar

Babana sorarsan Karalar bağlar

Büyük kız kardeşin dünyayı neyler

Bunu da böyle bilin efendim hey

Bezirgan bunu böyle deyince Bey Böyrek kendi kendine,"Bari-demiş- Bengiboz ile Ak Kavak Kızı'nı da sorayım; onları da bilir,ne âlemdedir."

Aldı bezirgan:

Ak Kavak Kızını aldı dedile

Bilmem kimden kime vardı dedile

Bunu da işittim kullarımızdan hey

Deyip kesti ve yoluna revan oldu.

Derken efendim gâvur kralının kızı bunu gizlice dinliyormuş. Kralın kızı, saklandığı yerden çıkıp zindanın tepesindeki kırk kişinin kaldıramayacağı tekerlek taşı "ya Allah" eyip bir tutuşta kaldırmış ve bir urgan alıp zindana salındırmış. İpe herkes arı kovanı gibi birikivermiş. Bunun üzerine kralın kızı:

"Türkü söyleyen Yiğit çıksın ve sizi sonra çıkarırım." Demiş. Bey böreği anasından babasından saklıca çıkarmış ve yetmiş beş gün mühlet vermiş, zindanın taşını da yine yerine"ya Allah " diye koyup zindanı kapatmış. Artık Bey Böyrek gelirken, tam o tutulduğun çeşmenin başına kadar gelmiş, kendi kendine:

"Dur bakayım şurada Bengiboz'u kaybettimdi."demiş ve ah edip almış türküyü Bey Böyrek, bakalım ne demiş:

Aldı Bey Böyrek:

Arayı arayı bulsam izini

İzinin tozuna sürsem yüzümü

Yetmiş beş gün güne mühlet aldım gral gzını

Yetiş Bengiboz'um yetiş imdade

Derken efendim, Bengiboz bir taşın dibinde yedi sene kalmış, üstünü yedi senedir yosunlar bürümüş, amma ve lakin ona yedi senedir derviş baba bakarmış. Bey böreğin sesini alınca kişney'e kişney'e önüne gelmiş. Bey Böyrek, Bengiboz'un yosununu sıyırıp ve "Bismillah "deyip üstüne binmiş. Gele gele gelmiş köyünün başına.

Bir koca karı Bu esnada Bengiboz'un anasını suluyormuş. Derken Bengiboz'un anası kişir kişir kişnemiş. Koca karı da:

"Ne olduğu bilinmeyesi musibet... Bey Böyrek ağabeyini mi gördün? Bengiboz tayını mi gördün? Yedi senedir kişnemiyordun ? Demiş.

Derken bey Böyrek, oraya şu doldurmaya gelen başka bir ihtiyar nineye;

"Nine, demiş, bu gece beni misafir alır mısın?"

İhtiyar ninede:

"A oğlum -demiş- tencereye 2 mercimek tanesi koydum; biri altında kaynıyor, biri üstünde kaynıyor. Ben seni nasıl misafir alırım." demiş. Derken, efendime söyleyeyim, Bey Böyrek Koca karıya bir avuç dolusu altın vermiş, kocakarı da:

"A... Alırım oğlum, atını da alırım, seni de alırım." Demiş ve o gece evine almış.

Bey Böyrek geceleyin köyde bir şenlik duymuş ve nineye:

"Nine, demiş. Köyde bir dev tıngırtısı, karı fingirdisi var, o nedir?" diye sormuş.

Nine de:

"Ah oğlum, padişahın bir oğlu vardı, adına Bey Böyrek derlerdi, yedi senedir kayboldun; dünya güzeli Ak kabağın kızını nişanlanmışlardı. Şimdi onu işte Baltacı kel vezirin oğluna alıveriyorlar; şenlik onun içindir." demiş.

Sabah olunca Bey Böyrek doğruca düğün yerine gitmiş. Ahali düğün yerinde kum çakılı gibi bir ağacın dibine birikmişler. Ağaca bir masrafa altın asmışlar.

"Eğer bu masrafayı kim vurursa ona padişah ikram olarak bahşedecekmiş."

Bey Böyrek de yavaş yavaş bu birikintiye sokulmuş. Ama oracıktaki adamlar kalkıştırmışlar.

"Suratsız herif, defol" demişler. Onlar ne kadar demişlerse de o yine girememiş.

Bir kovmuşlar yine girmiş. 2 kovmuşlar yine girmiş. Her defa kovuşlarında yine girmiş. Bunun üzerine padişah;

"İlişmeyin şuna" deyince Bey Böyrek padişaha;

"Efendim, elime uyar ok yay olsa ben onu vururum." Demiş.

Padişah da:

"Haydi haydi, suratsız musibet... Mutfağa keşkek yemeğe git!" demiş.

Bey Böyrek;

"Efendim, yavrum, elime uyar Ok yay olsa, demiş.

Bunun üzerine padişah:

"Yüreğim razı olmuyor ama gidin şuna Bey Böyrek'in ok yayını getirin" demiş. Bu kılıksız adama Bey Böyrek ' in ok ve yayını getirmişler.

Oracıktaki adamlar bir gün akşama kadar uğraşmışlar. Kimseler maşrapayı duramamış; adamlar birbirlerine," bu kılıksız adam vuracak ha" diye eğlenmeye başlamışlar. Ama bu kılıksız adam daha işte şöyle böyle tutar tutmaz maşrapayı tanker menker altınlarıyla beraber yuvarlarmış ve ahaliye üç defa:

"Kapışın ibadullah, kapışın..." demis.

Ahali kapışmışlar. Bunun üzerine padişah bu kılıksıza:

"Dile oğlum benden ne dilersin." Demiş.

O da:

"Sağlığını dilerim." Demiş.

Padişah;

"Sağlığımdan sana ne? Dile benden ne dilersin..." demiş.

O da yine:

"Sağlığını dilerim" demiş.

Üçüncü defasında ise:

"Düğün evindeki kadınları teker teker oynatmak dilerim." demiş.

Derken efendime söyleyeyim, padişah da Ferman etmiş.

"Bu kılıksız adamı getirin düğün evine".

Amma kimseler Bey Böyrek'i tanıyamaz olmuş. Saçı sakalı karışmış, esbapları eskimiş, kendi de mundarlanmış...

Düğün evinde almış defi eline Bey Böyrek bakalım ne demiş. (O esnada oyuna çıkan da büyük kız kardeşiymiş. Ama Bey Böyrek'i tanıyamamış.)

Aldı Bey Böyrek:

Ne bakarsın monca monca

Boyun uzun, belinin İnce

Vezira ilayıksın anca

Her cahilsin her cahil

Bey Böyrek'in kız kardeşi oyunu bitirmiş, oturmuş yerine. Derken sıra, bitişik komşularının kızına gelmiş. O da çıkmış oyuna. Şimdi Bey Böyrek onu da oynatmış.

Aldı Bey Böyrek:

Evlerin önü derecik

Köpeklerinin ağzı karacuk

İsmail oğluna varacuk

Her cahilsin her cahil

Yaktu yandırdı bizi,

Diye söyleyiverince Ak Kavak kızı, Bey Böyrek'in sesinden anlamış. Hemen düğün evinde Bey Böyrek ile sarmaş dolaş olmuşlar. Padişaha müjdeciler gitmiş:

"Müjde padişahım, Bey Böyrek geldi. Müjde padişahım Bey Böyrek geldi."

Köyde avazcılar bağırmış:

"Bey Böyrek geldi!" diye kırk köyde avazcılar bağırmış. Bey Böyrek geldi diye kırk gün kırk gece şenlikler edilmiş. Toplar atılmış, davullar çalınmış, Bey Böyrek geldi diye.

Düğün evinde Baltacı kel vezirin oğlu İsmailcik'i tıraş etmeye gelen berberler kaçmış. Bey Böyrek'i yumuşlar tıraş etmişler, gerdeğe koymuşlar. Bunu duyan Baltacı kel vezirin oğlu İsmailcik de korkusundan bir kümese saklanmış, ama başı kümesin tavanına kısılmış. Canı "imüğünden" hıkkadan çıkıvermiş. Onlar ermiş muradına hoşuna; biz anlattık nafile yere. Çıkalım tahta; kerevetin boşuna (Sakaoğlu, 2011)...

BOLU BEYİ'NİN KELOĞLAN TARAFINDAN KURTARILMASI

…Üç gün İstanbul içerisine hükümet tellalı ilan etti ifadesi ile, elindeki pusula yazı ile bakıp okuyarak haykırdı.

"Her kim Köroğlu'nu, kolları bağlı padişah huzuruna getirir, istesin dünyalığını!" diye üç gün bağırdıktan sonra, kimse talip çıkan olmadı. Dördüncü gün kuşluk vakti tellal edip, meğer Lala'nın kızı Dönek Hanım gayet dilber, güzel bir kız idi. Bu Dönek İstanbul'a şan vermişti güzelliği. Neçe yiğitler Dönek'in cemalini görelim diye göğüslerini döğerlerdi. Bolu Beyi, Dönek'i almak için fırsat bulamadı, kızı kaçırayım diye, kaçırma için her ne kadar cesaret etti ise, yakalandı. Yakalandığı gibi, e lala kızı Dönek, yüz bir sene mahkûm cezası verildi. Bolu Beyi'nin kolları kelepçeli, zindanhaneyi boylamıştı. Bolu Beyi zindanda yüz bir sene mahkûm yatarken, Bolu Beyi zengin, pulu çok, lâkin bir Keloğlan hizmetçisi, sabahtan sabaha Bolu Beyi'ne kahve, tütün, her sabah götürür, zindancı başını sesler, verirdi. Yani Bolu Beyi kendi parası ile Keloğlan'a aldırtırır. Keloğlan dördüncü sabah yine Bolu Beyi'nin kahvesini, tütününü, almış, zindanhaneye giderken yolda tellalın ilânına kulak verdi. Nihayet dinliyen millete Keloğlan sordu ki:

"Şu adam ne bağırıyor?"

Dediler ki:

"Ey Keloğlan sana o, ki lâzım olmaz, Köroğlu'nun her kim kolunu bağlar, padişah katına getirir, istesin dünyalığını diyor lâkin seninle benim tipbiğimiz tutmaz ki Köroğlu'na gidelim de fent edelim yahut da kollarını bağlayarak getirelim. Bu herif sade yalnız değil. Bin dokuz yüz doksan dokuz koçak var. Lâkin bu işi hırsızlık ile, buna gayet Köroğlu gibi hilekar adam olacak ki Köroğlu'nu belki, tek çala da kolunu bağlaya, İstanbul'a padişah katına getire. Seninle benim işimiz değil." Diye birkaç kişi Keloğlan'a bu cevabı söyledi. Lakin İstanbul'un neçe yiğitleri bu ilanı tellalın ağzından duyuyorlardı, amma çok adamın aklı kesiyordu, amma şeytanla holla kerlik oynanılmaz diye vaz geçiyordu. Çünkü dünyalık var, ama e insanın hayatı gider, sağlığıdır, öldükten sonra istersen dünyanın varı senin olsa, ne kıymeti var? Bu sebepten kimse talip çıkamazdı. Keloğlan işi anladığı gibi

güle güle zindanhaneye vardı, Bolu Beyi'ni sesletti. Bolu Beyi geldi tırhışlar önüne. Bolu Beyi'nin kahvesini, tütününü teslim ettikten Sonra Bolu Beyi'ne dedi ki:

"Bolu Beyi!"

"Buyur -dedi- Keloğlan!"

"Köroğlu asi olmuş, padişahın verdiği fermanı kabul etmemiş. Evvelden kırkta bir pac alıyormuş, şimdi yedide bir pay alıyormuş. Bezirgânlar, kırk elli kişi, Köroğlu'nu padişah babamıza şikâyet kılmış. Şimdi devlet tarafından tellal ilan ediyor, bizzat tellalın ilanını duydum: Her kim Köroğlu'nun kollarını bağlar, huzur-ı divanıma getirir, istesin dünyalığını. Şimdi ancak senin işindir bu. Köroğlu senin sülalene neçe neçe darbe indirdi. Sen de eğer o sülaledense sülalenin hakkını al Köroğlu'ndan!" diye Keloğlan Bolu Beyi'ne bu ifadeyi verdiği gibi Bolu Beyi güldü, dedi:

"Keloğlan iyi diyorsun, amma benim gücüm acaba Köroğlu'na yeter mi ve Köroğlu'nu nasıl getireyim padişah huzuruna?" Keloğlan'a söyledi. Keloğlan gülerek Bolu Beyi'ne dedi ki:

"Hele dur sana bir şey diyeyim!"

Zindancı başı da durmuş dinliyor.

"Söyle- dedi- Keloğlan!"

"Bolu Beyi kaç senelik bir mahkûmsun burda?"

"Niye?"

"Soruyorum." Dedi.

"Yüz bir senelik."

"E, senin acaba yüz bir senelik ömrün var mı ki bu tırhışlardan çıkmaya?".Dedi:

"Yok."

"Ha, sen burda Azrail'i gözleyeceksin ki ne zaman gele canını ala. Ölün çıkacak buradan, daha dirin çıkmayacak. E, burda ölmeden ise, dışarda dolansan, yatan aslandan ise gezen tilki iyi değil mi? Burda öleceğine Köroğlu'nun elinde ölsen daha iyi değil mi? O ki sülalen geldi, gitti. Sen de git sülalen eşiğine." Bolu Beyi Keloğlan'ın bu sözüne bir durdu, baktı, ki Keloğlan'ın bir kelam dediği doğru.

"Öyle ya, bugün devlet bana yüz bir sene idam cezası vermiş. Benim burdan ölüm çıkacak, daha dirim çıkmıyacak. Lâkin böyle günde ölene kadar, bir gün öldüğüm daha hayırlıdır." Diye.

"Ulan Keloğlan, hakikat iyi dedin. Ya ben de sülalemin ayıbını Köroğlu'ndan alırım, ya bu kelleyi Köroğlu'na, yoluna veririm. Dur, bir arz-ı hal yazayım, götür padişah babamızın katına, huzur divana ver. Tez, elbette padişah baba beni Hükm-i divanına sesler."

Keloğlan: "Aha, duruyorum, yaz bakalım." Dedi. Kahvesini, tütününü alıp içeri girdi.Nihayet Bolu Beyi geldi yerine, çıkardı kalem kâğıdı, bir padişah huzuruna,

Bolu Beyi, eli ile bir arz-ı hal yazdı. Ne yazdı?

"Şevketlim sağ ol! İşittim, Köroğlu sana asi olmuş. Verdiğin fermanı kabul etmeyerek, emrin kırkta bir pac imiş, şimdi yedide bir alıyormuş. Neçe bezirgânlar bu Köroğlu hakkında şikâyette bulunmuş. Bunların şikâyetine karşılık sen de Köroğlu'nun elini bağlayıp her kim getirirse, istesin dünyalığını, diye, kimse talip olan yok. Ben Bolu Beyi, yüz bir senelik mahkûm zindanhanede, tellalın ilanını duydum, verdiğin emir üzerine arz-ı hali yazdım. Huzur-ı divanında yazdığım arz-ı hal adaletinde okunursa, ben Bolu Beyi, zindanhaneden çıkar. İşte Köroğlu'nun kolları bağlı benden iste padişahım." Diye arz-ı hale son verdi. Hemen bir zarf içersine koyup, üzerini zarfın yazıp, getirdi, tırhışlar önünde bekleyen Keloğlan'ın tırhış arkasından uzattı.

"Al bakalım Keloğlan, tez kavuştur padişah katına!"

Keloğlan Bolu Beyi'nin zarfını elinden alarak doğru, koşa koşa gelip hükm-i saray kapısına mektubu huzur-ı divana verdirtti. Keloğlan'ın elindeki mektup huzura çıkarak, nihayet elden ele padişah katına verildi. Zarfı yırttılar, kâğıt çıktı, okundu.

"Evet, ben Bolu Beyi zindanhanede yüz bir senelik idam cezası, cezamı çekerek işte Köroğlu'nu benden iste!" diye arz-ı hal okunduğu gibi emir verdi padişah babamız.

"Hele zindan defterlerini huzura getirin bakalım!" diye. Bunun verdiği emir üzerine zindan defterleri, mahkeme defterleri, listeleri huzura gelip okunduğu gibi, herkesin rüsmüne, cezasına göre okunup nihayet Bolu Beyi'ne geldi sıra. Defterde Dönek Hanım'ı kaçırırken, lâkin kaçırmaya fırsat bulamadığından yüz bir sene idam cezası Bolu'nun cinayete meydan vermesine karşılık yüz bir sene ceza, yani sebebi Lala'nın kızı Dönek'i kaçırmak yüzünden diye.

"Daha başka bir suçu Bolu'nun var mı?" Dediler:

"Yok."Emir verildi:

"Hele şu Bolu Beyi'ni huzur-ı divana çıkartın zindanhaneden, bir ifadesini alayım!"

O zaman zindancıbaşı emir gittiği gibi, zindancıbaşı zindanda yüz bir senelik mahkûm Bolu Beyi'nin kolları arkadan bağlı çıkartıp padişah huzuruna getirdiler.Dört etrafı kılıçlı nöbetçi ile Bolu Beyi huzura çıkar çıkmaz, Bolu Beyi'nin verdiği arz-ı hal bir daha Bolu Beyi'nin yanında kâtip elinde okundu. Padişah babamız:

"Bolu Beyi, işte, bu arz-ı hal senin midir oğlum?"

"Beli." Dedi.

"Köroğlu'nun kolları bağlı benim karşıma getirebilir misin?"

"Hay hay, emret padişahım, benden iste! Lâkin ben Bolu Beyi yüz bir senelik mahkûm idim beni affet!" diye halini arzetti. Bolu Beyi'nin son:

"Benden iste" demesine karşılık, Sultan Murat mekan:

"Bolu Beyi, ben seni eğer Köroğlu'nun kolları bağlı karşıma getirirsen yüz bir sene cezanı affederim ve işte Dönek'i ve muhakkak ki sana veririm. Ama eğer Köroğlu'nu getirmezsen, kaçar bir yana gidersen, Bolu elimden kurtulamazsın."

"Hayır padişahım, Köroğlu'nun kolları bağlı huzuruna getirdim ise, getirdim;

Getirmedim ise bu canım kızın uğruna kurbandır." Diye cevap verdi.

"Haydi bakalım! -dedi- ulan Bolu, şimdi sen teke tek gidemezsin, iste benden

Şimdi, asker iste! Nanca itiyorsun?".

Bolu Beyi durdu, düşünürken:

"Acaba bin desem az olur. İki bin yine az olur. On bin desem verir mi, vermez mi? Diye adam hele, on bin asker isteyeyim." Aldı bakalım Bolu Beyi:

"Padişahım müsaade et, ne kadar diyeceğimi huzur-ı divanında bildireyim." diye bakalım, saz ile on bin asker Bolu Beyi huzur-ı divanda padişah babamızdan

On bin kuvvet ne istemiş:

Dinle şahım dinle arz-ı hâlimi divanda efkârım ah u zar olsun.

Şüphesiz efendim gider gelirim ister ise dağlar başı kar olsun.

Kaç yıldır sinemiz hasretle dağlı efendim kollarım zindanda bağlı divanına bağlı gelsin .

Köroğlu dünyada ettiğim aşikâr olsun.

Ben Bolu'yum şimdi erlik yolunda.

Neçe yiğitleri koydum yolunda.

On bin asker lâzım sağ u solumda.

Dilerim efendim beraber olsun.

Bolu Beyi'nin on bin asker istediği, saz ile hâlini bildirdiğinden padişah babamız sinirlendi:

"Ulan Bolu, bende Türk askeri yok değil oğlum. İste benden asker iste."

Bolu anladı ki:

"Az dedim. Aman şevketlim, on bin de piyade ver!" Yirmi bine çıktı Bolu.

"Ulan Bolu, iste benden asker iste dedim." Üçüncü teklifatına iki misline çıktı, yani yirmi bin süvari, yirmi bin de piyade istedi.

"Bolu, iste benden asker!" diye, Bolu Beyi daha bir şey diyeceğine yol bulamadı:

"Sen bilirsin padişahım." Dedi.

"Ben bilirsem Bolu Beyi, seksen bin süvari seksen bin de piyade emrine verdim amma Köroğlu'nun kollar bağlı karşımda isterim. Yüz altmış bin kişilik kuvvetin üzerinde söz senindir." Diye cevap verdi.

"Baş üstüne!". Bolu Beyi sevindi. Lâkin seksen bin süvarinin, seksen bin piyadenin üzerine ordu kumandanları, üç tane paşa beraber, asker ile hazırlık gördüler ki Köroğlu Kırat'ı binip de bir yana kaçmasın. Kollarını bağlı padişah huzuruna getirsinler, diri iken huzurda, bezirgânların yanında ifade almak fikri idi padişah babamızın (Sakaoğlu, 2011)…

HANÇERLİ HANIM HİKÂYE-İ GARİBESİ'NİN SON BÖLÜMÜ

…Falan mahallede, falan hânenin kapısı önünde bir delikanlı ile bir kâtip efendi, pencerelere bakarlarken pencerenin birinden cesîm bir taş düşüp zavallıları sakatlamış.

Ödleri kopup ikisi de vefat etmiş...

Onun biri Tiflî Efendi, biri de Hançerli'nin dostu idi; bunlar kapının önünden geçerlerken Hançerli, dostundan intikam almak için taş attırmış...

Sözleri kahvelerde, çarşı ve pazarda çalkalanmaya başladı. Şehirde azîm kıyl u kali mucib oldu...

Az vakit içinde, padişah vakayı duydu ve sıhhatini tahkik ettirerek Hançerli kahpesinin kendi hançeriyle katl edilmesini irade buyurdu.

Derakab, karıyı yakaladılar; celladlar, bunun ellerini arkasına bağladılar, denize atmak için kayığa bindirip Üsküdar açıklarına götürürlerken Süleyman Bey de bir kayığa binerek Sarayburnu açığından hem ağlıyor ve hem hayret ve taaccübünden gülüyordu.

Hanım, hayatının son demlerinde, bir taraftan can havli ve bir taraftan ayrılık derdi ile nâle ve feryat ederek Süleyman Bey'den istimdâd ediyordu.

Bir dem cûş edip ummâna karşı

Ummâna gark oldum yârâna karşı

Güneş gibi deryalara yayılmış Seyrangâh olmuşum sultâna karşı Süleyman Bey:

Sen bir hümâ idin gökte uçardın

Başlarda devr edip devrâna karşı

Tuttular seni de encâmı kârın

Yoldular kanadın nîrâna karşı

Sülyeman Bey, üftân ü hîzân sarayı hümâyûna gitti ve kendisi, şah-ı cihanın nedimâsı meyânına dahil olmuş olduğundan huzura çıkarak padşahın ayaklarına kapandı.

Hünkâr:

"Oğlum, ne oldun? Derdini anlat!.."

Diye ferman buyurunca, Süleyman Bey:

"Velinimetim, zalim karının elinden bu kadar ezâ ve cefâ çekmişken Huzur-ı hümâyûnunuzda sahabete cüretim büyük küstahlık ise de şevket-meab, beni ister öldürünüz, ister azâd ediniz. Canım uğrunuzda fedâ olsun... Yalnız Hançerli Hanım'ın bu defaki suçunu da afv etmenizi niyâz ederim; olmadığı takdirde kendimi helâk edeceğim..."

Diye ağlamakla padişahın merhameti galip gelerek hemen adamı gönderip Hanım'ı kurtardı... Ve Süleyman Bey'in istirhamına binaen, kendi hânesine gönderildi, ilbâs edildi.

Süleyman Bey hânesine avdet edince, hanım:

"Acaba şimdi doğru Kamer'in yanına mı gidecek, yoksa benim odama mı gelecek?" diye azap içinde inlerken Bey, Hanım'ım odasına girdi.

Süleyman Bey, dört kaşlı zarifü't-tab, mahlası gibi her şeye ârif ve âşık aldatma esrârına vakıf bir gençti... Salına salına Hanım'ın yanına giderek:

"Zalim, sen bana hem iyilik, hem kötülük ettin; bunlar› da sevda saikasıyla yaptın. Ben ise, üç defa seni, kendi canımı tehlikeye koyarak varta-i helâkten tahlîs ettim. Ne ise, artık olan oldu, biten bitti... Feyâ-bad müsterih ol. İki şahit huzurunda, Kamer'i azad ve Süleyman Bey'e tezvîç eyledim diye takrîr ver. Sen de kız anası gibi hareket et. Sonra, seninle de birçok tatlı dakikalar geçiririz." dedi.

Hanım, ortaklık hayatına muvafakat ederek memnun oldu ve birkaç kişinin muvâcehesinde, Kamer'i azad ve Süleyman'a tezvîci arzu eylediğini, cümle mâmelekini mütesâviyen her ikisine bağışladığını ve her şeye tövbe etiğini söylemekle ertesi gün Süleyman'la Kamer'in akidlerini icra ve bir hafta sonra da düğüne mübaşeret eyledi.

Süleyman Bey, nedimâ-yı padişahîden idi. Sultan Murad kendisine köle ve cariyeler, bir çok mücevherât ihsân ve on iki gün, gayet müdebdeb bir düğün yapılmasını irade buyurdu. Sultanahmed meydanında çadırlar kuruldu... Enva-i nefis taamlar, esbab-ı ıyş u tarab ihzar olundu...

On gün on gece, kâffe-i erkân ve ekâbir-i devlet, takım takım davet edildiler.

Müzeyyen kâşânelerde, o dil-rübâ mahbûblar sâkilik ederlerdi. Gayet müzeyyen bir surette tertip edilmiş sofralarda altın yaldızlı sahanlar içinde et'ime-i nadide hazırlanmış olduğundan binlerce zevât-ı mutîre ve fukaraya ikrâm olundu.

On birinci gece, haremde gayet muhteşem bir kına gecesi yapıldı. Ve on ikici gece, nîreyn-i âlem-i cemâl, nâil-i visâl oldular.

Artık iki âşık mesudâne bir hayat geçiriyorlardı. Hanım dahi, alâyiş ü ezvâk-ı maddiyeden keff-i yed ederek dahil-i zümre-i ehl-i felâh oldu.

İşte bu kıssa da buldu pâyân

Kıssadan hisse alır ârif olan (Sakaoğlu, 2011).

İSTANBUL'UN TAŞI TOPRAĞI ALTIN

…Bilgi: Anlatıcı, laf kalabalığı' diye bileceğimiz, bir bölümü anlamsız sözlerden oluşan kısa bir girişten sonra asıl konuya girer. Kastamonu civarında Mehmet Ağa adında bir zat. İsim isime, cisim cisme, sent semte benzer, geçmiş zaman söylerim, yalan gerçek vakit geçer demişler. Mehmet Ağa'nın memleketinde hali vakti, yerinde oldukça Tarlası var, ekiyor, biçiyor. Fertler ailesinin boş geçiniyor. Bir iki davar hayvancıkları da var. Duymuş ki İstanbul'un taşı toprağı altındır diye ve biç de İstanbul'a gittiği geldiği yer değil. Demiş bir varayım, şu İstanbul'dan biraz taş toprak getireyim memleketime Bu bizim Mehmet Ağabeysine biraz ekmek biraz peynir işte... Yolda yiyecek incir filan koyuyor. O zamanlar malum ya, tren yok, bir şey yok. Kâh kağnı arabasıyla, kâh başa huzurdan merkeple, kâh yürüyerek, şurası senin burası benim, kendisi de oldukça boyluca bir adammış, mesela şöyle üç metre boyunda ve bir buçuk metre genişliğinde. Mehmet Ağa oldukça bırr ha ve epey yol geliyor yürüye yürüye on beş günde Kastamonu'dan Heybesindeki yiyecek bitiyor. Karnı da acıkıyor. Sağa sola bakıyor Allah'ın dağında, nerde bulsun yiyecek içecek ha babam de babam aç bir ilaç yavaş-yavaş yavaş -yavaş... Bir gün sabah şafağı sökerken, Üsküdar'a geliyor, Çamlıca tepelerinde bir aşçı dükkânını açmış, yemeklerini pişirmiş, tezgâhlamış, müşteri bekliyor. Yani bu devir, eski devirlerde böyle aşçılar, kahveciler, hamamcılar gayetle sabah ezanına batta sabah ezana bir saat kalaraktan açarlar, yemeklerini pişirirler, dükkânlarını hazırlarlar, temizlerler, sabah namazına giden müşteriler aşçıya yahut böyle dışarıdan gelen adamlar böyle aşçıya uğrar yemeğini yer sabahleyin erkenden kahveye gider, kahvesini içer ve camiye gider, camiden döner, yemek yer, kahve içer, yani erkenden hamama gider. Hep bu erkenden olan işler ve o zamanda malum ya erken kalkmanın da çok iyiliği var. Ha efendim ever! Sabahleyin temiz havasında kalkmak, efendim söyleyeyim yavaş yavaş yoluna düzülmek efendime söyleyeyim, çok iyi şeyler, vücuda nâifi şeyler bunlar, Uzatmayalım efendim bizim Mehmet Ağa da, bu sabahın ezan vaktinde Çamlıca tepelerinden Üsküdar'a geliyor. Bir aşçı dükkânım açmış, yemeklerini pişirmiş, tezgâh etmiş, müşteri bekliyor, oturmuş şimdi bizim Mehmet Ağa aşçı dükkânımın önüne gelmiş bakmış yemeğin kokusu geliyor, bir kere çekmiş

"Mmmm! Emme kokuyor! Kelek mi kokuyor be"

Aşçı da bunu müşteri zannetmiş

"Efendim, buyurun."

"Buyurun."

"N olacak?

"Efendim buyurun

"Buyurun efendim, buyurun, buyurun." " Ha?"

"Buyurun yani içeriye gir içeriye."

"Ula tıkıl de be! "

"Efendim?"

"Tıkıl de."

"Tıkıl efendim tıkıl."

"Hah, öyle desene eşek"

Girmiş içeriye.

"Efendim oturunuz."

"Oturunuz."

"N olacak?"

"Efendim işte şöyle yapın, oturun."

"Ulan çök desene be… "

"Efendim çökünüz." (Güler) "Allah Allah" demiş aşçı, zavallı!

"Tıkalımız giriniz, oturunuz, çökünüz. Ayağa kalkınız!"

"Dinel de!"

"Dinel"

"Hah Allah Allah demiş dinel kalkmak. Bakalım daha neler işiteceğiz." zavallı aşçı. "Efendim ne vereyim efendim. Yemekleri saymaya başlamış. Çorba demiş var, tas kebabı, kızartma, fasulye, patates, nane, pırasa, ıspanak, dolma, kebap şu bu hepsini saymış. Vesaire

"Getir bakalım."

"Efendim hangisinden istersiniz?" "O vesaire dediğinden getir."

"Efendim?"

"Vesaire dedin ya, ondan getir," "Efendim yemek değil."

"Ne o ya?"

“Efendim mesela, şu bu demek." "O şu bundan getir."

"Efendim yani nasıl anlatayım. Çorba vereyim mi?"

"çorba getir."

"Peki efendim.

“Tutuyor efendim, bir ufak kâse çorba, malum ya aşçıları..., bir ufak kâse çorba ve bir ekmeğin dörtte bir kısmı, bir kaşık bir parça da limon kestiriyor ve adamın önüne getiriyor, Mehmet Ağa bir bakıyor ona. Mehmet Ağa böyle yemek yemez ki, memleketinde. Karavana ile şöyle. Kaşığı çaldı mıydı, karın doymalı. Anlattık ya, Mehmet Ağam boyunu. Üç metre boyunda, bir buçuk metre genişliğinde maşallah. Bakmış, "Herif benimle alay ediyor" diyerek aşçıya sesleniyor.

“Bana bak hemşerim.”

"Efendim.”

"Nedir bu?

"çorba”

"N 'olacak

"Efendim işte çorba"

"Ula kuş suluğu be! Bunu yalakla getir"

"Ama burada yalak yok."

"Ne var?”

"Tencere var.”

"Tencereyle getir” "Ama hemşerim sen tencereyle yiyemezsin."

"Ha?"

"Tencere ile yiyemezsin. "Yiyemezsem suratıma çal. Tencereyle getir" "Peki efendim" diyor. Aşçı tutuyor bir tencere çorbayı koyuyor önüne

"Bir de kepçe getir. "Efendim?

"Kepçe getir.”

"Peki diyor.” Çorbanın kepçesini de koyuyor önüne

"Beş tekerlek de ekmek getir" diyor. Beş tekerlek yani beş tane de ekmek getiriyor, koyuyor önüne

Bizim Mehmet Ağa ekmekleri doğruyor tencerenin içine, kepçe ile eriştiriyor, ha babam de babam. Oh gidiyor. Çorba morba bir şey kalmıyor.

"Bana bak hemşeri!" "Efendim."

"Yemek getir.”

Zavallı aşçı öyle hayran hayran bakarmış. Bir tencere çorba gitti. Hem ekmekler de

"Hemşeri yemek getir!"

"Peki efendim tas kebabı.

"Tas kebabı getir."

"Peki efendim."

Gene bir tabağa tas kebabı koyuyor. Yanına çatal Ekmek istemez; ekmek var artık

"Bana bak hemşeri. Benimle zevklenme."

"Efendim?"

"Bunu yalakla getir."

"Efendim yalak…"

"Tencereyle getir.

Gitmiş adamcağız, gene tencereyle... Velhasıl uzatmayalım tencere, on iki tencere yemek yemiş adam. Sesleniyor gene

"Bana hak aşçıbaşı"

"Efendim."

"Yemek getir."

"Efendim yemek filan kalmadı."

"O ne a?"

"Ne efendim?"

"Orda kaynayan ne?"

"Bir şey değil efendim." Kalkmış, bir şey değil deyince kalkmış, rafta midye dolması varmış. Midye dolması malum ya kapalıdır midyeler, zeytin yağı. Onları görmüş.

"Bana bak hemşeri!"

"Efendim!" "Bu ne bu?"

"Efendim midye dolması."

"Yenir mi o?"

"Yenir ama sen yiyemezsin."

"Ulan yeniliyor da ben niçin yemeyeyim, kaldır aşağı!"

"Peki, efendim" demiş midye dolmasını getirmiş koymuş tepsiyle önüne Bizim Mehmet Ağa almış bir tanesini dişine vurmuş, kat. Yutulacak bu, demiş. Almış bir tane midye dolmasını, boğazına ha babam ha bu! Zorlan yutmuş bir tanesini, bir tekme tepsiye

"Hart, domuz, ille insanın bir dağını sıkıyor be!"

"Efendim ben söyledim sana yiyemezsin diye."

"Hah ulan bir tanesini zorla indirdik aşağıya."

"Evet, efendim yiyemezsiniz dedim."

"Bana bak hemşeri o ne orda kaymayan ne?

"Efendim o şey bulaşık suyu."

"Getir."

"Aman hemşerim o bulaşık suyu, pis pis!"

"Yeniyor mu?" "Hayır, efendim yenmiyor."

"Neyse kalsın, cer hemşeri yedik içtik Allah bereket versin. Sana da Allah çok versin. İnşallah sen de bizim köye gel, ben de senin gırtlağını doyururum, Allah ısmarladık hemşeri" demiş (Sakaoğlu, 2011).

KEREM'İN KARS ÜZERİNDEN ERZURUM'A GELMESİ

…Böyle dedikten sonra Kars'a gidip oradan Soğanlı Dağı'na varıp oradan Handeresi'ne geldiler. Baktılar gördüler ki yine bir bölük turna geçerdi. Aldı sazı Kerem eline, bakalım ne demiştir:

Silkinip boynun uzatmış
Turna ben avcı değilim
Uzak yolları gözetmiş
Turna ben avcı değilim.
Yolcuyum kendi yolumda
Abdalım kendi hâlimde
Şahin yoktur kolumda
Turna ben avcı değilim.
Gene sıralanmış erler
Ahımdan bayılır yârler
Bana Dertli Kerem derler
Turna ben avcı değilim.

Oradan kalkıp Micingert Kalesine girip Çoban Köprüsü'ne girdiler. Baktılar ki şairlerin ellerinde sazları var. Kerem dedi ki:
"Onlara atlarımızı ve silahlarımızı verelim, bize verin bu sazı". Bunlar dedi ki:
"Bu saz kendi ötmez, çalabilir misin?" dediler.
Kerem dedi ki:
"Getirin bir kere çalayım, çalamazsam vermeyin" deyip Kerem aldı sazı eline, bakalım ne demiş:

Âşık ne sorarsın benim derdimi
Sevgiliden ayrıldığında her şey olur gönül
Leyla'sına önem veren Mecnun'a döndüm
Yine dalgalanır yük olur gönül.

Bir an yayan olur bir an atlanır
Bir an âşk cefasına katlanır
Bir an şeker olur bir an tatlanır
Bir an zehir içer aç olur gönül

Bir an sazda biter kargı kamıştır
Bir an bağda biter türlü yemiştir
Bir an altın bir dem gümüştür
Bir an bakırdır tunç olur gönül

Bir an abdal olur giyer şalları
Bir an deli olur düşer yollara
Bir an rahat olur düşer dillere
Bir an geçenlerden güç olur gönül

Kerem söyler bir an gönül yaşlanmaz
At yorulur bir an gönül yorulmaz
Bir an gönül şişesine sarılmaz
Zevk ile sarmak güç olur gönül

Böyle söylediğinde
"Aferin, saz müstehak imiş sana, var Allah selamet versin" dediler. Kerem, Sofu ile yola çıkar. Pasin Ovası'ndan sonra Erzurum'a bir buçuk saat kala şehre yetişemeyip, kış duman kaplayıp kendileri şaşırıp bir kayaya arkalarını verip feryat etmeye ve ağlamaya başladılar. Hak Sübhan Hazretleri onların gözyaşlarına merhameten bir mağara gösterip soğuk kışta o mağarada sığınan çaresiz Kerem aldı sazı, bakalım ne demiştir:

Ay karanlık sökemedim yolumu
Soğuk almış ayağımı elimi
Ben kendime layık gördüm ölümü
Ahirette karşı gelsin iman hey!..

Erzurum'dan çıktım benzim bozuldu
Ak alnıma kara yazı yazıldı
Mezarınız gurbet elde kazıldı
Çağıram Kadir Allah aman hey!..

İnler sarı ardıcın dalı inler
Artar derdim dilim tekrarlar
Gözüm görmez kulaklarım çınlar
Yalvarırım aman Mevlam aman hey!...

Bülbül konar ırgalar dalını
Ördek konar dalgalar gölünü
Göreceğim geldi gönül alanı
Şimdiden sonra gideceğim güman hey!..

Kerem söyler aşkın kazanını kaynatan
İnip ovalarda atını oynatan
Feryat ile çok analar ağlatan
Figan ile ağlayayım aman hey!..

Böyle söylediğinde atlı, mağara kapısına gelince:
"Ey insanlar, nedir sizin feryadınız?"diye sorduğumuzda Kerem dedi ki:
"Kışa yakalandık, bir mağaraya kapandık, hâlimiz gayet perişandır".
Atlı dedi ki:
"Nereye dilerseniz götüreyim".
Kerem dedi:
"Biz iki kişiyiz",
"İkinizi de götüreyim" dedi.
O vakit Kerem dedi:
"Bu Hızır Aleyhi'sselamdır belki..." diyip sazı eline aldı, bakalım ne demiş:

Kadir Mevlam budur senden dileğim
Beni yolda bırakma sen de kış günü
Eğer Hızır isen gel tut elimden
Muradıma erdir şu ben düşkünü

Al yeşil boyatayım tenimi
Hakk'a doğru çevireyim yönümü
Vadem tamam olsun gel al canımı
Felek sana minnet etmem baş günü

Evlilik yoluna sapayım derdim
Dost ile Mevla'ya tapayım derdim
Ben kendime bir ev yapayım derdim
Felek yıktı seyranımı köşkümü

Kerem söyler hata geldi dilime
Çok savaştın çare yoktur ölüme
Kime ne etdim bir an girmez elime
Gençliğimde ben de geçirdim gümüş günü

Böyle dediğinde meğer o atlı Hızır Aleyhi'sselam idi, Kerem'i ve Sofu'yu alıp o saat Erzurum' a götürüp konak sahibi Kerem ile Sofu'yu alıp o gece misafir edip izzet ve ikram etti. Sabah olunca Kerem ile Sofu yanına gelince:
"Bize birkaç türkü söyle" dediler, Kerem de sazı eline aldı, bakalım ne demiştir:

Yazık ömrümü gurbet ilde geçirdim
Halimi soran yok bilen yok
Gitti fırsat elde idi kaçırdım
Garip kaldım güldüren yok gülen yok

Elimden aldırdım nazlı yarimi
Terk eyledim ben anamı atamı
Döve döve masmavi etdim gönlümü
Hançer alıp deldiren yok delen yok
Bir haber almadım nazlı yârimden
Çünkü kurtuldum ben bu beladan
Çok zamandır haber gelmez sılamdan
Bir haberimi getiren yok gelen yok

Söküldü mü karlı dağın karları
Açıldı mı mor sünbüllü bağları
Ben Kerem'im ah çekerim ağlarım
Gözyaşımı sildiren yok silen yok

Böyle söylediğinde kahveci Çalık Bey'e beğenip kahvesine ortak eyledi. Kerem öğleye kadar kahvecilik yaptıktan sonra baktı ki kahvenin karşısında bir düğün var. Zannetti ki Aslıhan'ı kocaya vermişler, düğün onundur diyerek ağlaya ağlaya içeri girip aldı sazı eline, bakalım ne demiştir:

Felek beni bağa bahçıvan etti
Dost bağına girmedim ki ağlarım
Elim ile diktim bağ bostanım
Güllerini dermedim ki ağlarım

Çok olur yücesi ceylan dizi
Tilkidir avcılar ararlar bizi
Ben de bir vefalı seveli sizi
Kolumu boynuna sarmadım ki ağlarım

Hani benim papağan dilli meleğim
Yâri yitirdim yana yana ağlarım
Kesildi haberim yoktur kararım
Dostun halini bilmedim ki ağlarım

Kerem söyler dostlar bu ne dertmiş
Başı düğün sonu keder imiş
Kararsızın ettiği bize bu imiş
Sözünde durmadı ki ağlarım

Böyle söyleyince Kerem kahveden çıkıp Aslıhan'ın olmadığını haber alıp çarşıya gidince Cafer Efendi hamam kapısının önünde bir bölük karılarla karşılaşır, içlerinde Aslıhan'ı görünce aklı başından gidip çaresiz aldı sazı eline, bakalım ne demiştir:

Kız doğru çıktı hamamdan
Hey ağalar sorun yavru kimindir
Öğüt almış hem atadan anadan
Gidin sorun yavru kimindir

Benim olsan seni virmem feleğe
Başın için salma beni dileğe
Aslı huri midir benzer meleğe
Hey ağalar sorun yavru kimindir

Halep şehri idi asıl ilimiz
Ördek uçtı yıkık kaldı gölümüz
Sevgili gidiyor nasıl olur halimiz
Gidin sorun yavru kimindir (Sakaoğlu, 2011).

KİRMANŞAHI'IN HERAT YOLCULUĞU SIRASINDA PİRLE KARŞILAŞMASI

..."Oğlum yedi sene gidişin, yedi gelişin, on dört, bir yiğit ömrü değil mi?"

"Evet baba, ne yapalım, sevgilim orada."

"Oğlum Kirman, yedi yıllık yolu bırak da, seni yedi ayda Herat'ta kavuşturacağım. Ancak, yedi aylık yolda, üç korkunç olay vardır. Biri ejderha. İşte bak, bu gördüğün Sahraların bitkileri yanmış. Toprak simsiyah olmuş. İki dağ arasını doldurmuş bir ejderha vardır. Bu ejderha yüzünden, bu ellerden ne kuş uçar, ne kervan geçer, ne de âdem ayağı basar. Bu ejderhayı, sen öldüreceksin oğlum. Allah'ın emri öncesinde böyle yazmış. Gel bakalım, "diye Kirmanı aldı, dua etti, arkasını sıvazladı;

"Oğlum, hiç darda kalmayasın, kaldığın zaman beni çağır. Bil ki ben senin peşindeyim. Ejderha öldürülmemiş ise 'bana ne' deme, ' neme lazım' deme. Bundan sonra, gelen giden serbest gitsin, ejderhanın şerrinden kurtulsun."

"Baş üstüne baba!"

"Onun eceli senin elinde, bil. Ejderhayı öldürdükten sonra, bir aylık yollu gitmiş olursun. Yolun sağı aslan, solu kaplan kesmiş, üzerine gelir, hücum eder sana bu hayvanlar. Aslan, kaplanı öldürmeden gitmişse, Aslan ve Kaplanın öldür ki gelen geçen elçi serbest geçsin. İki. Üçüncüsü, bir aylık daha yol gidersen yollun Koca Arap'a düşer. Koca Arap'ın 14.bin kılıçlı atlı askeri var. Koca Arap'ın şimdiye kadar sırtı yere gelmemiştir. Düşman arıyor.

Koca Arap'ı her kim alt ederse, Arap onun emrinde köle olacak. Yalnız oğlum, Koca Arap'ın hali senin elindedir. Hiç korkma, çekinme. Koca Arap'ı alt edersen yenilirsin, güreş teklif et. Oğlum, Koca Arap'ı yendikten sonra yol açılır. Koca Arap'ın korkusundan bile kuş uçmaz, kervan geçmez, insan geçmez. 14.bin kılıçlı atlı askeri var. Oğlum, Koca Arap,7 kıtadan vergi alır. Seneye senin, baban Hurşut Şah bile Koca Arap'a vergi verecek. Sana dememiş miydi baban. ? Sana bildirmemiş. Baban senden gizli seneye Şiraz 'a vergi verir. Koca Arap,7 kıtadan vergi alır. Vergi veren millette uğraşmaz, vermeyeni perişan eder, elindeki her şeyi alır. Koca Arap yenilen bir millet değildir. Koca Arap'ın zaferi de senin elindedir oğlum. Koca Arap'ı yenersen, ondan sonra Herat'a yolun az kalır. Kavuşursun oğlum."

"Peki" dedi.

Kirman şah, Pirden bu öğütleri almış sonra Pir kayıp olmuş.

"Ya Rabbi, çok şükür." diyen Kirman şah, Yemen Sultan'ın kızı ile yola koyuldu.

Kız dedi:" Hele kız bakalım (Sakaoğlu, 2011)…

SÖZLÜK

Alt et: yenmek; Amade Ol: Emrinde olmak; Bene: Bana; Bende: Köle; Dalını sağına: Sırtını Sıvazlamak; Duva Gıl: Dua Etmek; Güleş: Güreş; İgid: Yiğit; Karvan: Kervan; Nebatet: Bitkiler; Sehra: Sahra; Senen: Senin; Revan Olmak: Yola Koyulmak; Takdir-i İlahi: Allah'ın Emri; Tarumar Ermek:

KÖROĞLU'NUN KAHRAMANLIK GÖSTERMESİ

... Ahmet Baytar dedi ki:

"Yavrum, şu atları bir sene fevkalade besleyeceksin. Beslediğin yerde gün ışığı olmayacak."Her gün için gelir, eliyle atların üstünü yoklardı. Derdi ki:

"Bak yavrum, işte şurada,aynı bu hizada,yukarıdan bir ışık düşmüş." Kördür, çukurluk mu hissediyor. Nereden ise anlayıp oraya derhal keçe çaktırırmış.

Tekrar tekrar arpa verirken durup beklememesini söylerdi. Bir sene böyle besledikten sonra bir haftalık bir tarla herk koşturdu, bu defa bir hafta da o koşulu yere su bağlattı,bir hafta sonra suyunu kestirdi. Dedi ki: "Oğlum şu atlara sırasıyla üçer saat binip çamur olan koşulu tarlada aşağı yukarı koşturacaksın."

Hürüşan Ali o gün babasının vermiş olduğu emri aynı yerine getirdi. Atlar kapıya gelince her ikisinin de ayağında birer elma kadar çamur buldu.

"Daha var bunların beslenmesi. .." diye bir sene daha beslenmesini emretti.Her gün için tembih verir:

"Aman atlar arpa yerken içeri bakma, kapıyı ört çık,yanlarında durma..."

Bir gün Hürüşan Ali kendi kendine dedi ki:

"Babam beni bu işten niye men ediyor ? Hal bu ise atlar arpa yerken benim ne kadar sevincim, artık mümkün değil. .. Onların yanında olduğum halde böyle sevinirken beni bu sevinçten niçin alıkoyuyor? Elbet bunda bir iş var."

O gün arpa verdikten sonra geri çıktı, ama kapıyı az aralık bıraktı. Kapının arasından baktı ki atların her ikisi kanat açıp birbirine sevine sevine arpa yiyiyorlar. Kendi kendine sevincinden:

"Vah, benim atların kanatları da varmış!" diye birden içeri atıldı.Böyle içeri atılmasında atlar kanadını topladı, Kırat çapkınlıkla kanadını topladı, Alapaça'nın bir kanadı sındı.

Bir sene sonra yine aynı tarlayı koşturup bir hafta su bağlattı yine üçer saat atları koşturmasını o çamur içinde emretti.

Hürüşan Ali atları sıra ile binip üç saat koşturdu. Geriye gelişinde Ahmet Baytar atların ayağını yokladı. Kırat'ın ayağında bir nohut kadar çamur, Alapaça'nın ayağında ise iki elma kadar çamur buldu.

Dedi ki:

"Bak yavrum, bunun kanlısı sensin. Ben sana kerrat ile tembih vermişken sen, atlar arpa yerken içeri baktın. zavvalı hayvan acele kanadını toplayamayıp kanadı kırılmış. "

Bu adam keramet ehliymiş ki onların kanadını hissetti.

"Her neyse. Artık oğlum, bugünden itibaren Kırat' a binersin. Şat nehrine gidersin. Üç gün beklersin, geceli gündüzlü uyumamak şartıyla. Nehir ile üç köpük gelir, birer tas gibi: Biri yeşil, diğeri koyu, diğeri sarı köpük. Bunların her üçünü bir kaba alırsın. Bie kısmını sen içersin, bir kısmını bana getirirsin. "

Hürüşan Ali Kırat'a binerek Şat nehrine vardı; üç gün bekledi. Üçüncü gece sabaha iki saat kalarak ay ışığı gündüz gibi olmakla köpüklerin geçtiğini gördü. Sudan köpükleri tutup bir kap içine aldı. Yarısını kendi içti, yarısı kalınca dedi ki: "Babası zati iki gözden ama, aynı zamanda ihtiyardır; babam bunu ne yapacak içip. " Yarısını da Kırat' a içirdi o köpüklerin. Döndü geldi. Babası sorduğunda dedi ki:

"Sevgili pederim, köpükler geçmişti, tutamadım. "

Ahmet Baytar dedi ki:

"Anlaşıldı yavrum... O suyun yarısını da bana getireydin elbette benim de sana bir menfaatim dokunurdu ve lakin kabahat sende değil. O sudan bizim nasibimiz yok imiş. Her ne ise. .. Şimdi sen de adam oldun. Babayiğit bir delikanlı oldun. Binersin Kırat'ı, gidersin, benim gözlerimi çıkarmış olan İsafahan Şah 'ından intikamımı alırsın."

Köroğlu atını binip Çamlıbel tepesi denen yere gelip çadırını kurup yavaş yavaş, günden güne orada bina dökmeğe başladı. Hatta ambar gibi kayalar getirip bina yaptı (Sakaoğlu, 2011)…

BOLU BEYİ' NİN KELOĞLAN TARAFINDAN KURTARILMASI

…"Her kim Köroğlu' nu, kolları bağlı padişah huzuruna getirir, istesin dünyalığını!" diye üç gün bağırdıktan sonra, kimse talip çıkan olmadı. Dördüncü gün kuşluk vakti tellal edip, meğer Lala'nın kızı Dönek Hanım gayet dilber, güzel bir kız idi. Bu Dönek İstanbul'a şan vermişti güzelliği. Nice yiğitler Dönek' in cemalini görelim diye göğüslerini döverlerdi. Bolu Beyi, Dönek' i almak için fırsat bulamadı, kızı kaçırayım diye, kaçırma için her ne kadar cesaret etti, ise yakalandı. Yakalandığı gibi, lala kızı Dönek, yüz bir sene mahkûm cezası verildi. Bolu Beyi'nin kolları kelepçeli, zindan haneyi boylamıştı. Bolu Beyi zindanda yüz bir sene mahkûm yatarken, Bolu Beyi zengin, parası çok, lakin bir Keloğlan hizmetçisi, sabahtan sabaha Bolu Beyi'ne kahve, tütün, her sabah götürür, zindancı başını sesler, verirdi. Yani Bolu Beyi kendi parası ile Keloğlan'a aldırtır. Keloğlan dördüncü sabah yine Bolu Beyi'nin kahvesini, tütününü almış zindan haneye giderken yolda tellalın ilanına kulak verdi. Nihayet dinleyen millete Keloğlan sordu ki:

"Şu adam ne bağırıyor?"

Dediler ki:

"Ey Keloğlan sana o, ki lazım olmaz, Köroğlu'nun her kim kolunu bağlar, padişah katına getirir, istesin dünyalığını- diyor- Lakin seninle benim tipiğimiz tutmaz, ki Köroğlu'na gidelim de düzenbazlık, ya da kollarını bağlayarak getirelim. Bu herif tek değil. Bin dokuz yüz doksan dokuz koçak var. Lakin bu işi hırsızlık ile, buna buna gayet Köroğlu gibi hilekâr adam olacak ki Köroğlu'nu belki, tek çalar kolunu bağlayarak, İstanbul'a padişah katına getirir. Ben ve senin işin değil." Diye birkaç kişi Keloğlan'a bu cevabı söyledi.

Lakin İstanbul'un nice yiğitleri bu ilanı tellalın ağzından duyuyorlardı, ama çok adamın aklı kesiyordu ama şeytanla oyun oynanmaz. Diye vazgeçiyorlardı. Çünkü dünyalık var, ama insan hayatı gider, sağlığıdır, öldükten sonra istersen dünyanın varı senin olsa, ne kıymeti var? Bu sebepten kimse talip çıkamazdı.

Keloğlan işi anladığı gibi güle güle zindan haneye vardı, Bolu Beyi'ni seslendi. Bolu Beyi tırhışlar önüne. Bolu Beyi'nin kahvesini, tütününü teslim ettikten sonra Bolu Beyi'ne dedi ki:

"Bolu Beyi!"

"Buyur dedi, Keloğlan!"

"Köroğlu asi olmuş, padişahın verdiği fermanı kabul etmemiş. Evvelden kırkta bir pay alıyormuş, şimdi yedide bir pay alıyormuş. Bezirganlar, kırk elli kişi, Köroğlu'nu padişah babamıza şikâyet etmiş. Şimdi devlet tarafından tellal ilan ediyor, bizzat tellalın ilanını duydum: Her kim Köroğlu'nun kollarını bağlar, huzur-u divanıma getirir, istesin dünyalığını. Şimdi ancak senin işindir bu. Köroğlu senin sülalene nice nice darbe indirdi. Sen de eğer o sülaledense sülalenin hakkını al Köroğlu'ndan!" diye Keloğlan Bolu Beyi'ne bu ifadeyi verdiği gibi Bolu Beyi güldü, dedi:

"Keloğlan iyi diyorsun, ama benim gücüm acaba Köroğlu'na yeter mi ve Köroğlu'nu nasıl getireyim padişah huzuruna?" Keloğlan'a söyledi.

Keloğlan gülerek Bolu Beyi'ne dedi ki:

"Hele dur sana bir şey diyeyim!"

"Söyle -dedi- Keloğlan!"

"Bolu Beyi kaç senelik bir mahkumsun burada?"

"Niye?"

"Soruyorum." Dedi.

"Yüz bir senelik."

"E, senin acaba yüz bir senelik ömrün var mı ki bu tırhışlardan çıkmaya?"

Dedi:

"Yok."

"Ha, sen burada Azrail'i gözleyeceksin ki ne zaman gelsin canını alsın. Ölün çıkacak buradan, daha dirin çıkmayacak. E, burada ölmeden önce ise, dışarda dolansan, yatan aslandan ise gezen tilki iyi değil mi? Burada öleceğine Köroğlu'nun elinde ölsen daha iyi değil mi? O ki sülalen geldi, gitti. Sen de git eşiğine."

Bolu Beyi Keloğlan'ın bu sözüne bir durdu, baktı, ki Keloğlan'ın bir kelam dediği doğru.

"Öyle ya, bugün devlet bana yüz bir sene idam cezası vermiş. Benim burada ölüm çıkarak, daha dirim çıkmayacak. Lakin böyle günde ölene kadar, bir gün öldüğüm daha hayırlıdır." Diye.

"Ulan Keloğlan, hakikaten iyi dedin. Ya ben de sülalemin ayıbını Köroğlu'ndan alırım, ya bu kelleyi Köroğlu'nun yoluna veririm. Dur, bir dilekçe yazayım, götür padişah babamızın katına, huzur divana ver. Hemen, elbette padişah baba beni hükm-i divanına sesler."

Keloğlan: "Aha, duruyorum, yaz bakalım." dedi kahvesini, tütününü alıp içeri girdi.

Nihayet Bolu Beyi geldi yerine, çıkardı kalem kâğıdı, bir padişah huzuruna, Bolu Beyi, eli ile bir arz-ı hal yazdı. Ne yazdı?

"Şevketlim sağ ol!" işittim, Köroğlu sana asi olmuş. Verdiğin fermanı kabul etmeyerek, emrin kırkta bir pay imiş, şimdi yedide bir alıyormuş. Nice bezirgânlar bu Köroğlu hakkında şikâyette bulunmuş. Bunların şikâyetine karşılık sen de Köroğlu'nun elini bağlayıp her kim getirirse, istesin dünyalığını, diye kimse talip olan yok. Ben Bolu Beyi, yüz bir senelik mahkûm zindan hanede, tellalın ilanını duydum, verdiğin emir üzerine arz-ı hali yazdım. Huzur-ı divanında yazdığım arz-ı hal adaletinde okunursa, ben Bolu Beyi, zindan haneden çıkar. İşte Köroğlu'nun kolları bağlı benden iste padişahım." Diye arz-ı hale son verdi.

Hemen bir zarf içerisine koyup, üzerine zarfın yazıp, getirdi. Tırhışlar önünde bekleyen Keloğlan'ın tırhış arkasından uzattı.

"Al bakalım Keloğlan, tez kavuştur padişah katına!"

Keloğlan Bolu Beyi'nin zarfını elinden alarak koşa koşa gelip hükm-i saray kapısına mektubu huzur- divana verdirtti. Keloğlan'ın elindeki mektup huzura çıkarak, nihayet elden ele padişah katına verildi. Zarfı yırttılar, kâğıt çıktı, okundu.

"Evet, ben Bolu Beyi zindan hanede yüz bir senelik idam cezası, cezamı çekerek, işte Köroğlu'nu benden iste!" diye arz-ı okunduğu gibi emir verdi, padişah babamız.

"Hele zindan defterlerini huzura getirin bakalım!" diye. Bunun verdiği emir üzerine zindan defterleri, mahkeme defterleri, listeleri huzura gelip okunduğu gibi, herkesin rüsmüne, cezasına göre okunup nihayet Bolu Beyi'ne geldi sıra. Defterde Dönek Hanım'ı kaçırırken, lakin kaçırmaya fırsat bulamadığından yüz bir sene idam cezası Bolu'nun cinayete meydan vermesine karşılık yüz bir sene ceza, yani sebebi Lala'nın kızı Dönek'i kaçırmak yüzünden diye.

"Daha başka bir suçu Bolu'nun var mı?" Dediler:

"Yok."

Emir verildi:

"Hele şu Bolu Beyi'ni huzur-ı divana çıkartın zindan haneden, bir ifadesini alayım!"

O zaman zindancı başı emir gittiği gibi, zindancı başı zindanda yüz bir senelik mahkûm Bolu Beyi'nin kolları arkadan bağlı çıkartıp padişah huzuruna getirdiler. Dört etrafı kılıçlı nöbetçi ile Bolu Beyi huzura çıkar çıkmaz, Bolu Beyi'nin verdiği arz-ı hal bir daha Bolu Beyi'nin yanında kâtip elinde okundu. Padişah babamız:

"Bolu Beyi, işte bu arz-ı hal senin midir oğlum?"

"Belli." Dedi.

"Köroğlu'nun kolları bağlı benim karşıma getirebilir misin?"

"Hay hay, emret padişahım, benden iste! Lakin ben Bolu Beyi yüz bir senelik mahkûm idim beni affet!"

Diye halini arz etti. Bolu Beyi'nin son:

"Benden iste" demesine karşılık, Sultan Murat:

"Bolu Beyi, ben seni eğer Köroğlu'nun kolları bağlı karşıma getirirsen yüz bir sene cezanı affederim ve işte Dönek'i ve muhakkak ki sana veririm. Ama eğer Köroğlu'nu getiremezsen, kaçar bir yana gidersen, Bolu elimden kurtulamazsın."

"Hayır, padişahım Köroğlu'nun kolları bağlı huzuruna getirdim ise, getirdim; getirmedim ise bu canım kızın uğruna kurbandır." Diye cevap verdi.

"Haydi, bakalım! -dedi- ulan Bolu, şimdi sen teke tek gidemezsin, iste benden şimdi asker iste!

Bolu Beyi durdu, düşünürken:

"Acaba bin desem az olur. İki bin yine az olur. On bin desem verir, mi vermez mi? –diye- adam hele, on bin asker isteyeyim." Aldı bakalım Bolu Beyi:

"Padişahım müsaade et, ne kadar diyeceğimi huzur-ı divanında bildireyim." De bakalım, Bolu Beyi huzur-ı divanda padişah babamızdan on bin kuvvet ne istemiş:

Dinle şahım dinle arz-ı halimi

Divanda efkârım ah u zar olsun

Şüphesiz efendim gider gelirim

İster ise dağlar başı kar olsun

Kaç yıldır sinemiz hasretle dağlı

Efendim kollarım zindanda bağlı

Divanına bağlı gelsin Köroğlu

Dünyada ettiğim aşikâr olsun

Ben Bolu'yum şimdi erlik yolunda

Nice yiğitler koydum yolunda

On bin asker lazım sağ u solumda

Dilerim efendim beraber olsun.

Bolu Beyi'nin on bin asker istediği, saz ile halini bildirdiğinden padişah babamız sinirlendi:

"Ulan Bolu, bende Türk askeri yok değil oğlum. İste bende asker iste."

Bolu anladı ki:

"Az dedim. Aman şevketlim, on bin de piyade ver!" Yirmi bine çıktı Bolu.

"Ulan Bolu, iste benden asker iste dedim." Üçüncü teklifatına iki misline çıktı, yani yirmi bin de piyade istedi.

"Bolu, iste benden asker!" diye, Bolu Beyi daha bir şey diyeceğine yol bulamadı:

"Sen bilirsin padişahım." Dedi.

"Ben bilirsem Bolu Beyi, seksen bin süvari seksen bin piyade emrine verdim. Ama Köroğlu'nun kolları bağlı karşımda isterim. Yüz altmış bin kişilik kuvvetin üzerinde söz senindir." Diye cevap verdi.

"Baş üstüne!" Bolu Beyi sevindi. Lakin seksen bin süvarinin, seksen bin piyadenin üzerine ordu kumandanları, üç tane paşa beraber, asker ile hazırlık gördüler ki Köroğlu kıratı binip de bir yana kaçmasın. Kollarını bağlı padişah huzuruna getirsinler, diri iken huzurda, bezirgânların yanında ifade alma fikriydi padişah babamızın (Sakaoğlu, 2011).

ŞAHOĞLU ŞAH ABBAS'IN VAN KALESİ ÜZERİNDEKİ MUHASARAYI KALDIRMASI VE ERCİŞ'E GİRMESİ

…Aradan günler geçip Van kalesi esaret içinde yafalardı. Van valisi ne yaptı, evet hiçbir vilayeti büyüksüz etmesin Allah, Van valisi emir verdi, tellal Van'ın içerisine elan etti:

"Bir mahallede kaç tane zengin, kaç evde ekmek yemek bilir, bilen evler de bilmeyenler de bilenlerle yiyecek, vari olan, olmayanla yiyecek. Her kim bu emri dinemez, kapısını arakadan kitleyip gizli yiyer duyulur tutulur, olan evin varlığın devlet tarafından alıp fukaraya verilecek" denildi.

Bunun da bu emrini Van kalesinin içinde olan halk hakikat sevildi. Çünkü hakikat merdi merdane olan bir söz. Ele ya medama vatan benim, devlet benim, millet benim, heybette sen karnını doyur, ben de aklım ekmeğe, olur mi ? Bir mahallede üç yüz haneli bir mehle eli evde bilen, hepsi cem olur o kader ki ölmeyecek bir vaziyetle bunlar ganetle yerdiler. Hakikat hal insanların en büyük varlığı neden gelir ganimetten gelir. Aradan günler geçer, aylar geçer Van galesinin kapıları açılmazdı. Şahoğlu Şah Abbas'ın karapapağın canı sıkılmasın diye Van kalesinin etrafına bağ dikip bağların ismini Şahlar Bağı koydular. İşte o zamandan bu zamana kadar Şahlar Bağı denilir ki dokuz yüz sene evvel dikilen bir bağlardır. Memleket bu asalette iken zenginlerin de idaresi, yiyilerek güldürdü. Kimsenin daha yiyilecek asla bir şeyi kalmadı. Kırk elli tane ireli gelen ehlî kâmiller dediler ki:

"Yahu, bu nabalda kalacağız, gidelim vali paşaya halimizi arz edelim. Sabi sıbyan epmek üçün alır"

O zaman, ehl-i kâmil ah sakal gara sakal olan bir takım ihtiyar dedeler Van valisinin sarayıma guşluh vahidiydi çünkü.

"Paşam haberin yok miydi evlerde bir şey asla kalmadı, çocuklar haklı söyledi, doğrudur, lakin ne yapalım ben de razı mıyım de sen kalırsın, evet bugün bu memleketin her Şeyi senin emrindedir, ancak bu şeylerin bütün nüfusu senin emrindeyken bu çoluk çocuk aç ölürse yarın indi-i Allah'ta mahsul en evvel sensen." Bunu şeyden Vali Paşa, İhtiyarların üzerine bakarak:

"Evet, babalar Haklı söylediniz, doğrudur, lakin ne yapalım ben de razı mıyım? Kolay çaresini buluruz söyleyin bakalım" diye dediler

"Çare emir senindir, garipleri aç düşman girsin, ölen ölürse hiç olmasa galan ekmek için ağlamaz"

Van Valisi bu cevabi işitirken:

"Ey babalar, üç gün daha müsaade edin bene, eğer bir yandan bir imdat yetişti ne ala, Yetişemedi ise dördüncü gün gale kapılarını açalım" dedi.

Bunlar da razı olup çıktılar. Bu üç gün müsaade verin Vali Paşaların demesi mahallelere, gelinlere, kızlara, kadınların ağzına yayıldı. Evet,

"Üç gün sona gale kapıları açılacakmış, Düşmanla şeyler teslim olacakmış."

Bunu kadınlar gafla birbirleriyle konuşurken meğer mahallenin birisinde seksen beş yaşında olan bir ihtiyar nene bu cevabi işitip gendi kendisine bele bir durdu:

"Vay ben öldüm ki benim vatanıma yad adam gire? Benim canım sağ iken düşmanın asla atının tırnağını vatan toprağına bırakan değilim" diyen nene çabukça kapısını kitleyerek vali paşanın sarayını düzeltti. Çıkıp el bağlayıp dururken hükmünde oturan vali paşa:

"Ey nine beni günahkâr etme yaşta benden büyük bir kadına benzirsen, niçin el bağladın Neydir arzun söyle bakalım."

"Ey Paşa evladım, ey benim yavrum, mahalle mahalle kadınlar ağzında bir cevap söylenir. Bu cevabın asli var mı yok mu bunun için senden öğrenmeye geldim."

O zaman vali paşa:

"Peki nene ne mefretin varsa göster biz de görelim"

"Yavrum; ben öldüğüm yok ki benim Vatan'ıma düşmanın ayağı girsin. Ben düşmana ele bir fent gösterim ki dünyanın sonuna kadar lisanlarda dillerde söylensin. Yalnız senden istediğim cevap şudur: Van kalesinin içerisinde alçı ile kireç dünya tarafına olan burç üstüne yığdırtır"

"Nene ne yapacaksan Alçıyla kireci?" Vali paşa dedi.

"Yavrum ne yapacağımı görürsün gözünle"

"Peki, daha başka?"

"Yarım guşluh zamanı bu hazır vaziyette geldiğim zaman yine yanan gelirim burç kapısını açar, ben dışarı çıktıktan sona kapıyı kapatırsın."

"Peki nene seni göreyim, ne merfetin varsa göster, bu sabi sübyan epmek için ağlıyor"

O zaman nene neye güvenirdi, evvel Cenap-ı Hakka, ondan sona da Van galesi bir sene düşman elinde asalette kaldığı zaman nenenin iki tene giydiği vardı, acaba bu şeyler bu Düşmanın sargısında az mı kalır Çok mu kalır, Mevla bilir diyen nene kadınları Meskende yani yer altı bodrumunda sağlamladı. Eğer nenenin komşuları, mehelle halkı büyülerdi ki nene kadınları bir sene evvel yedi, sattı, halbuki ki nene kadınları alt yer altı bodrumunda beslediğimi hiçbir komşunun asla haberi yoktu.

Bir halka kadar de nene bir torba içerisine un sağlamdı, olur ki daha bir dar zamana düşersem, bu nu birkaç tane epmek Bitirip Hiç olmasa üç gün fazla yaşarım. Bu töreden olan haberdar nene, memleketi kurtarıp ancak sağladığım unun sırası gelmiştir, dedi.

Nene İşte o bir hokga un ile bir de iki tene sağladığı, beslediği gıdihlara güvenir. Gıdihlari sağıp gizlineyim bir kutu yoğurt mayaladı, lakin kapı baca kitli, nasıl olabilir ki nene de aç, gecenin yarısıydı, o bir hokga unu bir çanak içinde hamur etmişti. Gece yarısında üç dört tene lavaş Pişirerek mendile düyledi, bir güzel bohça ederek, o gece geçti sabah olmuştu guşluh vahdi nene, gudulın yoğurdu ile o tandır lavaşlarını Olarak çarını örtüp Başına, vali Paşanın saray Yolunu Tuttu.

Nene kapısından çıkarken nenenin gonşi küçük, küçük yavrular: "Nene nere gidersin?

"Yavrum, vali paşa dünden bir Kaç dene somun ikrar vermiştir, ağlamayın, gülün, İnşallah size bir Kaç epmek yetiştiririm" diye çocuklara bir umut teselli verdi nene.

Nene çocukları sevindirerek doğru vali paşa sarayının kapısına vardı. Haber verdiler nenenin geldiğini, nene çıktı: "Buyurun nene geldiniz mi?"

"Evet ey Paşa yavrum, geldim" dedi.

Vali Paşa barbarından neneyi alıp yanında birkaç Kalabalıkla burç üstünden düşmanın mevkiini seyrederdiler. Bu söylediğim söz dokuz yüz sene evvelki olan bir ehvalat, o Zaman'ın devrinde kılıç kalkan, yay, oh Zamanıydı. Van galesi, bu söylediğim şehrimiz ebaya ecdadımızdan kalma Türkiye'nin anayasa ülkesidir. Bu gale şehri, Eski galenin yeri şimdi harap, yani yeni. Van, yeni şenelmiştir. Söylediğim o zamanın devrinde eski Van galesi yeri şimdi haraptır. Sade bir Van galesi değil, Erzurum bütün ülkeler, bütünü dört Etraflı Hasar üstüne idi. Çünkü o Zamanın devrinde gelen düşman kolay kolay bir galeyi fethedemezdi. Nasıl ki delikli demir çıhdi fen ilerledikçe ilerler, onun içindir. İşte daha galenin dört etrafının hasarı bile levğe çıhdi.

Garapapah, neneyi görüp atlas çadır içinde oturan Şeyhoğlu Şah Abbas'a haber verdiler.

"Van galesinden bir elçi gelir amma Kadın gelir, bir ihtiyar nene gelir" Bildiren bu vezir, Şeyhoğlu Şah Abbas:

"Alın hürmetle karşılayın çadırımıza incitmeden güle güle hürmetli ey getirin, bakalım gelen elçi ister Erkek İster kadın olsun heybette bir bunda bir söz var." Neneyi karşılayarak Garapapah.

"Buyur nene, buyur" diyenler hürmetle neneyi Şah çadırına götürdüler.

Nene ise:

"Ey benim yavrularım saten ben de Şahın ziyaretine gelirdim." Nene Vali Paşaya bunu da Öğretmişti, kaleden çıkmadan:

"Ben Şah çadırına kavuştuğum zaman biz buradan gözlersiniz, o zaman ameleye emir, ver, ufaktan Alçı ile kireci Tuna tarafına Döksünler"

"Peki nene"

Yer gösterildi nene oturup emir verdi Şah Abbas: "Neneye bir şerbet verin."

Nene şerbeti nuş eyledikten sona: "Nene hayır!" Nene bir kurnazlıkla:

"Eğer benim Şah evladım -dedi- bir seneden beri bu şehrin etrafını sarmışsan, seni kimin bir hükümdar ziyaret etmek hakkım idi amma kusuruma kalma yavrum, düğünlerde, toylarda, davetlerdeydim asla şimdiye Kadar Boş kalamadım. Şimdi ise üç gün izin aldım, senin kimi büyük bir hükümdarı ziyaretine geldim. Yavrum, sene bir çoban armağanı getirerek başka Bir şey Düşündüm, asla sene lazım değil, amma düşündüğüm, getirdiğim tandır ekmeği, lavaşı bir de bir Kutu yoğurt getirdim. Buna da çoban armağanı deler yavrum." Şahının masasına Kutu yoğurdu ila o tandır lavaşlarını koyup Şeyhoğlu Şah Abbas, yoğurt ile ekmeğe bakıp nenenin yüzüne bakıp Van galesine doğru baktı:

"Ey, nene, ben bir senedir bu Şehrin etrafını sarmış dururum acaba bu şehirde ekmek ben bilirdim Kalmadı, demek ki var mıymış" deyince, nene kurnazlığı ile bir gülümseye döndü:

"Ey yavrum, dedi, evet, hükümdarlar akıllı olur lakin burada sen düşkünsün, ferasetin yanık, ne oldu Van galesine yavrum niçin ekmek bulunmama, sebebi nedir?"

"Nene, bir seneden bir memlekete ki bir Şey girmese, acaba o memleket un hali ne olur?"

"Ha, haklısın, dedi, oğlum benim şah evladım, lakin Van galesini benden sor, Van şehrinin arazisi Şehrin içinde, mali duvarı içinde her şeyi yerinde, bir sene değil oğlum isterse on sene bu galenin etrafını bekle, galenin içindeki olan halk ne aç kalır ne de susuz, yalnız galenin bir şeye ihtiyacı vardır ki uzaktan tevlukat birbirini görmüyor. Bu ihtiyacı var. Eğer bu hususta bu galeyi sarmışsan açlık için bu Şehri almak isterse o fikrin yanlış oğlum. Ama diğer hususta ne fikrin var İse Onu da bilmem." dedi.

Bunu bele tok Söyleyen nene, Şeyhoğlu şah Abbas durdu:

"Nenenin sözüne yalan desem lakin elbet de bu şehirde bol ekmek bulunur ki nene bene taze lavaş getirmiş, elbet de bu şehrin içinde mal davar var ki nene bene yoğurt getirmiş."

Nenenin sözünü ispat eden masa üzerinde kutunun yoğurdu ile taze lavaşlar dururdu. Bu söz üzere Şeyhoğlu İs h Abbas, Van galesine ala ala bir Baktı:

"Ey nene!"

"Buyur, dedi, şah evladım buyurun."

"Nene şu burç üstünden ne Dökerler?" diye neneden Sordu.

Nene Kurnazlıkla:

"Oğlum, ihtiyarların gözünün biraz feri maluma yal Geçmiş, azalıdır yakını ırağa getirdik, hangi taraftan benim şah evladım?"

"Nene tuna taraftan."

"Tamamdır oğlum, dedi, tamamdır, iki gün evvel hükümet tellalı elana etmişti, devlet ambarlarına teze unlar seneden seneye dolar yavrum, ambarın dibini süpürün o kerti unları günahtır bir tarafa tabi dökülmez Tuna'ya dökülür senin benden sorduğun kerti unlar ambar dibidir yavrum, Onları Tuna'ya dökerler seneden seneye." Şeyhoğlu Şah Abbas, nenenin bu söylemesine bir daha sordu:

"Nene unlar da m› kerti?"

"Elhamdülillah yavrum. Bu seksen beş yaşında saçım ağarmış şimdiye Kadar asla yalan bir cevap dilimden çıkmadı yavrum."

"Nene hafla sene yalan Demiyorum yani unlar da kerti varını sorduğum."

"Elhamdülillah yavrum ne olmuş, ne noksan?" Şeyhoğlu Şah Abbas, vezirlerin üstüne Bakarak:

"Hakikat hal, dedi, demek ki ben on sene bile bu Şehrin etrafını beklesem asla yine bu Şehir dengini Bozmayacak"

Çünkü nenenin vaziyeti, gülerek toh söyleyerek, meğer nene neyi düşündürdü, ey sabırdan Başka Cevap dünyada en selamete götüren bir Kapı var mıdır? Hakikat bütün elimin doğanı, bütün Elimin Başı sabırdan gelir, sabırlı bir gül gedince meskene eli varır, lakin sabırsız bir insansa muhakkak ki yolunu de kendini de şaşırır. Çünkü neden, sabır olmayan bir insan hiçbir kemale varamaz. Nenenin bu kemali bu sabırlı konuşmasına Şeyhoğlu Şah Abbas, sade değil vezirler bile nenenin durup kalktığını, ağzından çıkan kelama hayran olmuş bahardılar.

Bir saat Kadar Şah çadırında oturan nene, ayağı Kalkarak:

"Ey benim Şah evladım, kusura bakma biraz sizleri rahatsız ettim ama, bana rüsgat ver yavrum çok görülecek İşim var yavrum eğer giderense Allah yolun açık etsin, durursan yavrum inşallah belki birkaç ay sona belki sizin kimi bir hükümdar ziyaretine gelirim." dedi.

"Nene çok memnun Kaldım, sen Van kalesine girer girmez ben orduma gah emri senin yanında veririm, dedi, ben bu Şehri celbi suretle içerisine girim çıkım Demiştim, lakin asla bu şehri celbi olarak giremeyeceğimi ben de anladım." O zaman tokalaşıp nenenin elinden:

"Neneyi hürmetle kapıya teslim edin" Şah dedi. Nenenin önüne Düşüp vezirler Gülerek Konuşarak hürmetle Van galesinin kapısına neneyi getirdiler. Gale kapısını aç neneyi aldılar, kapı kapandı. O zaman Şeyhoğlu Şah Abbas yediden yetmişle gerisin geri dönmesinin emrini verdi. Bunlar bu halde kalsın, beyle Şah Orduları çekilmede olsun, gel Haberi kime verelim Emrah'a.

Emrah›sa, şah orduları ki gerisin geri dönmeye kalkarak bir takım Garapapah talan ederek giderdi. Lakin orduların talana düştüğünden asla şahın malumatı yoktu. Erdiş Köyünü bir Kaç yüz süvari baskın yaparak zenginlerin Kıymetli malları talan olduktan sona, iki atlı Bahçeye içeri girmişti. Meğer bunlar bahçeye girmezden Selvi Han ile sır cariyesi Nazlı, has bahçe içesinde gül ağacının dibinde dergâh Selvi işlerdi, Nazlı da ondan örnek üçün Bahardı. Bu iki güzel nazenin dergâh başındayken Garapapah girdi, nasıl bu kızları gördülerse biri dedi:

"Ay ede neyde dünya malini, birisin sene birisi bene iyi avrat olur."

O zaman biri Selvi'yi, biri Nazlı'yı cebri olarak ağlatarak bu kızları Tutup kollarını bağlatıp terkilerine Başladılar. E o zaman Erdiş köyüne üç Beş yüz altı Girmişti, köyün her Tarafı Korkusundan Şenlik olan gizlenmiş, talana giderdi Köy. Bu iki kızın neye uğradığını asla Köy halkı, nefsini nefse nefs düşmüş goller, kimsenin kapısından haberi yok. Terkileri çektiler atları binip kovdular Köyden dışarı. Aradan bir Saat geçer geçmez Düşman çekildikten sona herkes selamete çıktı (Sakaoğlu, 2011).

TAHİR İLE ZÜHRE HİKÂYESİNİN SONU

….Birlikte hamama girdiler. Zühre:

"Benim canım, efendim gel sözünü tut, şu devenin birine bin, bir tarafa git" diye ne kadar yalvardıysa da Tahir dinlemedi.

Çaresiz olacak olur. Gerek gönlün geniş tut, gerek dar. Sonunda birlikte hamama girip soyundular. Tahir, kendi kendine:

"Acaba Zühre'yi hangi yoldan alıp kaçarım" diye düşünüyordu. Bu tarafta ise, o lanetlenmiş Arap, doğru padişahın huzuruna çıkıp ders çıkarmayı nakledildi. Padişah hiddetlendi, beş bin asker, süratle hamama gelip etrafı kuşattılar. Tahir, her şeyden habersiz, Zühre'nin elinden tutup koşuşuyorlardı. Cariyelerden biri dışarıda askerleri görüp Zühre'ye haber verdi. Tahir'le Zühre bakakaldılar. Sonra Tahir:

"Ey benim efendim. Senin sözünü tutmadım" deyip pişman oldu. Ama ne faydaki yapılacak fazla bir şey yoktu. Kadın kıyafetinde olduğu için, Tahir'in yanında palası yoktu.

"Ey benim efendim, Şimdiden sonra duadan unutma beni" diyerek, aslan misali atıldı askerin arasına. Sille tokat dövüşmeye başladı, yıkılan bir askerin kılıcını kapıp sağa sola savurmaya başladı. Bir iki saat yanına kimseyi yaklaştırmadı. Askerler durumu padişaha söylediler, o da beş bin asker daha gönderilmesini emreyledi. Sonunda kement atarak Tahir'i yakaladılar. Boğazından, belinden, ayaklarından bağlayıp padişahın huzuruna getirdiler.

Padişah, Tahir'i o halde görünce, cellada emreyledi

"Vurun şu tuz ekmek bilmeze haini, cihanda namı nişanı kalmasın, âleme ibret olsun. Dedi. Hemen alim ve vezir ile müftü ayağa kalkıp: "Padişahın Tahir'i bize bağışla, devlete laik olan hapsetmektir, belki bir gün gelir lazım olur". Dediler. o zaman padişah: "Eğer Tahir'i mecliste beni ve Zühre'yi anmadan üç hane türkü söylerse azad ederim. Eğer anarsa yemin ediyorum başını keserim." Dedi. Durumu dinleyen Tahir aldı bakalım ilk haneyi:

Gül için bülbül ağlar

Dertli sinemi dağlar

Mecnun gibi Tahir'in

Mekânı olsun dağlar

İkinci hane

Bülbülü har ağlatır

Âşıkı rakip ağlatır

Ben feleğe ne ettim

Beni her har ağlatır

Tam bu sırada zümre, hamamdan gelmişti, 10'a Tahir'in durumu haber verdiler. Zühre hemen sabra mecali kalmayıp, Kafesi açıp Tahir'e göründü. Tahir, Zühre'nin görünce aklı başından gitti, ne söylediğini bilmeden üçüncü haneye başladı

Âşık oldum bu yüze

Can verdim bu yüze

Karşımda bir ay doğdu

Benzer Zühre huri'ye

deyince, padişah küplere bindi ve " vurun boynunu dedi". Amansız cellatlar, padişah emridir deyip, Tahir'i meydana oturttular. Tahir baktı ki artık kurtuluş yok. Bir ah çekip şu türküyü söyledi. Aldığı Tahir:

Emri ki bıçak biler

Kuzucuk aman diler

Şol Kömür gözlü zümrem

Çıkmış karşımda ağlar

Cellatlar boynumu vursun

Kızıl hanım yere aksın

Güzeller yasım çeksin

Zührem umudu kesin

deyip kesti. kalbine ölüm korkusu doldu. Üzgün mahzun Zühre'de tarafa baktı. Gözlerin kanlı yaşlar dökerek alimler ve vezirler tarafına baktı. Kimseden çare olmadığını gördü. Bu sırada padişah "Bre vurun" diye bağırdı. Tahir'in hâline cellatlar bile ağlıyordu. Ama ne yapsınlar, emreden padişahtı, çaresiz, Tahir'in gözlerini bağladılar, bıçağı ellerine alıp üç kere çevirdiler, son bir ümitle padişaha dönüp: "padişahım bu civana kıymayalım, kesilen baş yerine gelmez" diye ricada bulundular. Padişah vur dedi. Tahir, tekrar feryat edip aman padişahım, bana kıyma, merhamet eyle dediyse de, padişah merhamet eylemedi. O zaman, Tahir, cellada dönüp. Bana beş dakika müsaade et dedi. Cellat, Tahir'e müsaade etti. Tahir abdest aldı iki rekât namaz kılıp, Allah'a. Ya Rabbi, bu saat bu dakika ruhumu canımı almak. Deyip can u gönülden dua etti. Allah'ın hikmetiyle elini yüzüne sürerken ruhunu teslim etti.

Zühre Sultan, bu hâli görünce aklı başından gitti. Bir müddet öylece yattı. Gülsuyu serpip, ayıltılar, ama Zühre başını taşlara vurup dövünüyordu. Aklı da bazen geliyor, bazen gidiyordu. Hemen padişaha haber verdiler. Padişah gördü ki kızı aklını kaybetmiş, hemen hekimler, hocalar topladı, ama hiçbiri çare bulamadı. Sonunda kötü niyetli biri padişahım, Tahir'in etinden bir parça kesip Zühre'ye yedirirseniz, aklı yerine gelir. Tek çaresi budur. Dedi. Ama Zühre'nin dadısı bunu duymuştu. Zühre'ye durumu anlattı. O sırada Tahir'in etinden köfte yapıp Zühre'nin önüne getirdiler. Zühre köfteye el sürmedi ve babasının da bulunduğu meclisi şu türküyü söyledi:

Hey tatarlar tatarlar

Birbirine katarlar

Çarşıda et tükenmiş

Tahir etin satarlar

Deyip ayağa kalktı ve babasının yanına gelip şu haneyi söyledi:

Baba naşadın hak

Naşa baktın dişe bak

Baba işte ben gittim

Sarayın ateşe yak.

deyince, orada bulunan vezir âlimler ağlaştılar. Zühre hemen oradan çıkıp Tahir'in mezarının bulunduğu yere geldi. Baktı ki, Tahir toz toprak içinde yatıyor. O hâli görünce bir kere ah etti ve ahu gözlerinden gül yüzü üzerine kanlı yaşlar akıttı.

Ak gülün kırmızı gülün

Şakırdı bülbül dilin

Dedi ve "ey benim aşkımla, kendini bu hâle koyan Tahir'im her kim kötü niyetli etti ise benim Tahir'im gibi yok olsun" deyip toprağı öptü.

"Yarabbi benim dahi, bu dakika ruhumu canını almak için dua etti. Derin bir ah çekti ve Tahir'in toprağının üç kere koklayıp ruhunu teslim eyledi. İşte bunun sebebi padişahın anlaşma sadık olmamasıdır. Akıllı olanlar bundan ibret almalıdırlar. Neyse, o yüzü kara lanetlenmiş Arap, Tahir'in öldüğünü işitip, "gidip bakayım" diyerek Tahir'in yattığı yere geldi. Baktı ki Zühre de Tahir'in üzerinde can vermiş, hemen hançerini çıkarıp kendi göğsüne sapladı. Çünkü o lanetlenmiş Arap gizlice Zühre'ye âşıktı. Her kim başkasının payına aç gözlü ederse cezasını bulur.

Koşup durumu padişaha söylediler. Padişah deliye döndü ve karısına haber verdi. Karısı ile beraber Zühre'nin öldüğü yere geldiler. Zühre'yi Tahir'in üzerinde gördüler ve feryat ile ağlamaya başladılar. Bütün şehir halkı yas tuttu. Padişah, Zühre'yi Tahir'e vermediğine çok pişman oldu, ölen ölmüş bir daha dirilmez padişah hemen:

"Tez şu hain Arap'ı getirin, katledeyim" diye bağırdı. Nihayet, âlimler ve vezirler

"Efendim siz sağ olun. Ağlamanın faydası yok. Hemen iki münasip mezar kazdıralım bu iki muradına ermemiş âşığı yan yana defnedelim." Dediler.

İki mezar yan yana kazılıp defnedildiler. Lanetlenmiş Arap da başuçlarına gömüldü. Aradan bir süre geçti. Oradan geçenler Zühre'nin mezarında bir beyaz gülfidanı, Tahir'in üzerinde kırmızı bir gülfidanı gördüler. Lanetlenmiş Arap'ın mezarında bir karaçalı bitmişti. Her sene âşıklar baltalarla o çalıyı keserler fakat çalı yine bitermiş. Tahir ile Zühre'nin mezarı ziyaretgâh olmuş. Âşıklar, sadıklar ve bağrı yanıklar orasını ziyaret ederler.

Gerçekte Tahir ile Zühre, Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun, Arzu ile Kamber, Barka ile Gülşah birbirlerini seven âşık ve sadıklar sonunda birbirlerine hasret ve muradına ermemiş gitmişlerdir. Bunların hepsi dünyada ve ahirette hasret ve dünya zahmeti ile her birisi birer gün başka bir elemle bu öbür dünyaya göç etmişlerdir. Bu tuhaf ders çıkarılacak hikâye sonradan geleceklere ders çıkarsınlar diye anlatıldı. "Ruh güzellerine Fatiha" (Sakaoğlu, 2011)…

KAYNAKÇA

Millî Eğitim Bakanlığı (2024). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı. Ankara.

Sakaoğlu, S. (2011). Halk hikâyeleri (Ed.A.B. Alptekin, Ç.Kara). Anadolu Üniversitesi.

Yüksek Öğretim Kurulu (2024). Erişim Tarihi: 01/12/2024. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Turkce_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf